

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE BREZA NA ROKY 2016 – 2022

Obsah

Časť 1: Analytická časť 5
1.1 Všeobecná charakteristika 5
1.2 Demografia 10
1.3 Hospodárstvo 15
1.4 Občianska vybavenosť a sociálna infraštruktúra 22
1.5 Technická infraštruktúra 24
1.6 Kultúra, šport, cestovný ruch 28
1.7 Príroda a životné prostredie 34
1.8 Samospráva a rozpočet obce 41
SWOT analýza 44
Časť 2: Strategická časť 48
Časť 3: Programová časť 53
Časť 4: Realizačná časť 61
4.1 Inštitucionálne a organizačné zabezpečenie realizácie PHSR 61
4.2 Systém monitorovania, hodnotenia a aktualizácie PHSR 61
4.3 Komunikačná stratégia PHSR 63
4.4 Akčný plán PHSR obce Breza 64
Časť 5: Finančná časť 66
Záver 67

Úvod

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja, spolu s územným plánom, je základným a kľúčovým dokumentom pre riadenie samosprávy, ktorý vychádza z poznania situácie a konkrétnych potrieb obyvateľov, podnikateľov, záujmových skupín a ďalších subjektov v území, formuluje svoju predstavu o budúcnosti spolu s činnosťami a projektmi na jej zabezpečenie. PHSR sa spracováva spravidla na 7 rokov s dlhodobým výhľadom na 10 – 14 rokov. PHSR koncepčne, systémovo analyzuje a určuje budúcnosť rozvoja spolu s činnosťami, investičnými projektmi so zdrojovým krytím na jej zabezpečenie. Vytvára rámec, ktorého naplnenie bude zárukou, že PHSR nebude zbytočne rozsiahlym a len popisným zoznamom nereálnych zámerov (zoznamom vecí, na ktoré obec nemá peniaze), ale skutočným strategickým rozvojovým dokumentom s cieľom dosiahnuť rast životnej úrovne na konkrétnom území.

Dokument Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja (PHSR) obce Breza je základným dokumentom, ktorým sa samospráva obce pri výkone svojej činnosti stará o všestranný rozvoj svojho územia a o potreby svojich obyvateľov.

Tento PHSR nadväzuje na pôvodný Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce. PHSR bol vypracovaný podľa zákona č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja v znení neskorších predpisov a v zmysle Metodiky k PHSR (verzia 2.0). Pri vypracovaní tohto programového dokumentu boli zohľadnené priority Národnej stratégie regionálneho rozvoja SR.

Programom hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Breza sa uskutočňuje podpora regionálneho rozvoja na miestnej úrovni s dôrazom na sociálnu, ekonomickú a environmentálnu sféru. Je to program cielených opatrení, navrhnutý pre oživenie sociálneho, ekonomického a environmentálneho rozvoja obce, ktorý na základe výsledkov ročného hodnotenia bude priebežne aktualizovaný a doplňovaný.

PHSR obce je previazaný so sektorovými operačnými programami vypracovanými na základe Partnerskej dohody Slovenskej republiky na roky 2014-2020, ako aj s Národnou stratégiou regionálneho rozvoja SR (schválená uznesením Vlády SR č. 222 zo 14. mája 2014), Koncepciou územného rozvoja Slovenska 2011 (KURS 2011), Programom hospodárskeho a sociálneho rozvoja Žilinského samosprávneho kraja a Územným plánom Žilinského samosprávneho kraja.

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Breza bol vytvorený partnerstvom hlavných aktérov územia. K príprave PHSR v obci boli zriadené aj pracovné skupiny pre jednotlivé prioritné oblasti (hospodárska oblasť, sociálna oblasť, environmentálna oblasť).

Pracovné skupiny pre spracovanie PHSR:

- Hospodárska:
- Sociálna:
- Environmentálna:

Príležitosť vstupu do programovacieho procesu dostali všetci obyvatelia obce vrátane podnikateľských subjektov, organizácií a inštitúcií z obce.
Zapojenie verejnosti a komunikácia s verejnosťou:

- Dotazníkový prieskum pre občanov (online, písomne)
- Dotazníkový prieskum pre podnikateľov (online, písomne)
- Zverejňovanie informácií o jednotlivých spracovaných častiach PHSR s možnosťou zasielania pripomienok na webovej stránke obce

- Prerokovanie PHSR, resp. jednotlivých kapitol PHSR na pracovných skupinách, zastupiteľstve

Hlavička dokumentu PHSR

Názov:	Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Breza na roky 2016 – 2022
Územné vymedzenie:	Obec Breza (Žilinský kraj, okres Námestovo)
Územný plán obce schválený:	Áno
Dátum schválenia PHSR:	11.03.2016
Dátum platnosti:	2016 – 2022
Verzia:	1.0
Publikovaný verejne:	www.breza.sk

Harmonogram spracovania PHSR

Harmonogram spracovania PHSR – rok 2016												
Termín	**I**	**II**	**III**	**IV**	**V**	**VI**	**VII**	**VIII**	**IX**	**X**	**XI**	**XII**
Úvod*	■											
Analytická časť	■	■	■									
Strategická časť			■									
Programová časť			■	■								
Realizačná časť				■	■							
Finančná časť				■	■							
Záver					■							

Časť 1: Analytická časť

1.1 Všeobecná charakteristika

Poloha:

Obec Breza sa rozprestiera v Podbeskydskej vrchovine na brehu rieky Bielej Oravy a z administratívneho hľadiska je obec začlenená do okresu Námestovo a Žilinského samosprávneho kraja.

Obec Breza sa rozprestiera v nadmorskej výške 604 m.n.m. Najvyššími geodetickými bodmi územia sú Zraz (968 m.n.m.), Vyšná Poperačka (1 042 m.n.m.) a Vráta (1 051 m.n.m.), ktoré sú od seba oddelené dolinou Kýčery.

Katastrálne územie Brezy patrí do Podbeskydskej vrchoviny, má tvar lichobežníka s nerovnými hranicami. Vzdušná vzdialenosť najsevernejšieho a najjužnejšieho boduje 7 km, najzápadnejšieho a najvýchodnejšieho boduje 5,62 km.

Administratívne a územné začlenenie:

Názov obce:	Breza
Názov okresu:	Námestovo
Názov kraja:	Žilinský
Štatút:	obec
Kód obce:	509591
Kód katastrálneho územia:	806404

Tabuľka 1 - Výmera územia obce Breza (v m2)

Výmera územia obce Breza (v m2)	
Celková výmera územia obce	**22 523 137**
Poľnohospodárska pôda - spolu	**9 309 832**
Orná pôda	452 290
Záhrada	90 450
Trvalé trávne porasty	8 767 092
Nepoľnohospodárska plocha - spolu	**13 213 305**
Lesný pozemok	11 313 771
Vodná plocha	279 757
Zastavané plochy	757 553
Ostatná plocha	862 224

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2014

Susediace katastre obce Breza:

- katastrálne územie Lokca,
- katastrálne územie Beňadovo,
- katastrálne územie Krušetnica,
- katastrálne územie Vasiľov.

Obrázok č. 1 – Pohľad na kataster obce Breza

Zdroj: www.google.sk/maps

Tabuľka 2 - Bytový fond Breza

Bytový fond Breza	Údaj
Prírastky bytov (vr. úz. zmien) - spolu	6
Úbytky bytov vr. úz. zmien - spolu	0
Stav bytov k 31.12. spolu	457
Záhradné chaty, stav k 31. 12.	0
Rekreačné chaty, stav k 31. 12.	0
Stavby na individuálnu rekreáciu (záhradné a rekreačné chaty)	0
Garáže, stav k 31. 12.	40

Zdroj: Štatistický úrad SR, MOŠ 2012

Najbližšie významné sídelné štruktúry:

- mesto Námestovo 10 km
- mesto Tvrdošín 22 km
- mesto Dolný Kubín 28 km
- mesto Ružomberok 46 km
- mesto Čadca 58 km (cez Oravskú Lesnú) a 67 km (cez Poľskú republiku)
- mesto Žilina 69 km (cez Zázrivú) 74 km (cez Starú Bystricu)
- mesto Martin 71 km

História:

História obce

Pôvod názvu obce je podľa A. Maťovčíka v riečke Breza, ktorá sa premenovala na Mutňanku. Keďže brezy v chotári takmer nikde nerástli, symbolom obce sa stal smrek.

Predpokladá sa, že obec vznikla buď okolo roku 1580, alebo okolo roku 1590. Isté je, že najstaršia písomná správa o obci je z roku 1593 a že v tomto čase išlo o novú obec. Rovnako je isté, že ju osídlili obyvatelia Lokce a že patrila Oravskému hradnému panstvu. Oslava 400-ročnice vzniku obce vyvolala veľký záujem o poznanie jej minulosti. Príprava osláv i vydanie jubilejnej publikácie sa začalo v roku 1976. Práve príprava knižky o dejinách obce posunula túto oslavu až na rok 1990. Za vznik obce sa teda považoval rok 1590.

V roku 2000 obec znovu oslavovala svoj vznik, a to 420. výročie jej vzniku. Tentoraz sa za vznik obce Breza považoval rok 1580.

V 2. polovici 13. storočia bola Orava riedko osídlená. Existencia Oravského hradu podmienila osídľovanie ďalších území dnešnej Oravy. Na základe valaského práva sa kolonizovali doliny Bielej Oravy. Tak vznikla Breza.

1. písomná zbierka o Breze je v daňovom súpise z r. 1593. Existovala však už niekoľko rokov predtým (asi od r. 1590). Pôda pridelená osadníkom dávala len málo úžitku. Osada sa aj napriek tomu rozvíjala, ale zastihlo ju Bočkayovo povstanie. Podľa výšky poplatkov a dávok, ktoré odovzdávali poddaní z Brezy v r. 1652 sa dá usudzovať, že dedina prosperovala. V tomto období sa ustálili hranice chotára.

Pokojný rozvoj obce narušili kurucké boje a vpád litovského vojska do dediny v r. 1683. Brezu veľmi postihlo vypálenie a rekuirácia dobytka.
V r. 1761 - 1763 mala dedina 400 obyvateľov. Brezania mali chatár zlý, kamenistý a málo úrodný. Boli povinní odvážať pod zámok seno, opravovať zámok, lokčiansku krčmu, mýtnu cestu na Príslope, platiť daň z oviec, úľov a daň za siahové drevo.
Od čias Márie Terézie stáli na čele obce richtári. Relatívne pokojný život obce narúšali povodne, požiare, ktoré narobili veľa škody. V rokoch 1831 a 1873 dedinu postihla cholera. Zomrelo veľa ľudí najmä detí do 10 rokov.

Po zrušení poddanstva r. 1843 Breza prestala byť v poddanskom pomere voči oravskému panstvu. V roku 1882 mala Breza 1203 obyvateľov.

Prvá svetová vojna priniesla ľudu Oravy biedu a utrpenie. Muži odišli na front a všetky poľnohospodárske práce museli robiť starci, ženy a deti. Vojnoví zajatci - Taliani, pridelení do Brezy stavali pre oravský kompossesorát úzkokoľajnú železničnú trať z Lokce do Mútneho a Zákamenného, Breza v roku 191 7 dostala lesy Paseku a Háj, za pozemky pod železnicou. Dlhé trvanie vojny prinieslo núdzu o potraviny a základné potreby. Na frontoch 1. Svetovej vojny zahynulo 20 mužov z Brezy. Po vzniku Československej republiky sa k nespokojným vojakom - navrátilcom z frontu pridali aj niektorí Brezanskí obyvatelia a rabovali a prenasledovali pomocníkov uhorského režimu. Maďarská žandárska posádka utiekla a na udržanie poriadku nebolo nikoho. Poriadok nastolila až čata francúzskeho vojska. Postavenie oravského ľudu sa výrazne nezlepšilo ani v novom štáte. Nedostatok pracovných príležitostí prinútil aj niektorých obyvateľov Brezy odísť na sezónne poľnohospodárske práce alebo sa vysťahovať za prácou do cudziny. Hospodárska kríza v 30. rokoch silno zasiahla aj ľudí

z Brezy. Namáhavú prácu neraz zničili prírodné živly. 12. júna 1924 postihla Brezu povodeň, ktorá poškodila cesty, domy a mosty. 6. októbra 1929 zhorelo pri požiari 75 obytných domov, 247 hospodárskych stavov, úroda i domáce zvieratá. Krupobitie 1 augusta 1934 zničilo dve tretiny zasiateho jačmeňa a ovsa. V roku 1953 horelo v Breze dva razy.

Breza z cirkevnej stránky patrila do farnosti v Lokci. Samostatná fara v Breze sa zriadila v roku 1938 so súhlasom diecézneho úradu v Spišskej Kapitule. Riaditeľstvo pôšt a telegrafov v Bratislave odovzdalo Breze v r. 1937 telefónnu hovorňu a telegrafnú stanicu. Rušný bol aj politický život v obci. Vojaci ktorí prišli zo zajatia tajne organizovali komunistickú stranu. V Breze pôsobila Hlinkova slovenská ľudová strana, Republikánska strana, Sociálnodemokratický strana.

V roku 1943 rástlo politické napätie a do SNP sa zapojili rodáci z Brezy. 18. februára 1945 vtiahli do obce ozbrojení nemeckí vojaci, obsadili cesty a 25 mužov odviezli. 3. apríla 1945 jednotky 159. pevnostnej brigády plukovníka Vinogradova oslobodili Brezu. 12. apríla 1945 bol v Breze založený národný výbor, poriadok zabezpečovala ľudová milícia. Nedostatok potravín, šatstva a iného tovaru štát riešil prídelovým systémom. Obec však musela plniť dodávky produktov rastlinnej a živočíšnej výroby. Miestny národný výbor hľadal možnosti ako zveľadiť obec. V roku 1950 občania urobili reguláciu potoka Kýčera, r. 1951 sa začala elektrifikácia obce, r. 1953 sa postavil most cez Bielu Oravu a občania rozširovali obecné komunikácie. V r. 1954 sa v Breze zriadil poštový úrad a zdravotné stredisko. Pre kultúrny život má význam postavenie kultúrneho domu v r. 1958. Miestny rozhlas bol zavedený v r. 1960, v tomto roku bola dostavaná aj Základná deväťročná škola. K rozvoju obce prispela stavba požiarnej zbrojnice, výstavba miestneho vodovodu, rekonštrukcia štátnej cesty, čím sa komunikácia presunula mimo obec, popri rieke Bielej Orave, ktorej koryto sa regulovalo a tak sa odstránilo nebezpečenstvo povodní.

Vo výstavbe sa pokračovalo aj v 70. rokoch. Občanom bolo odovzdané do užívania nákupné stredisko, začalo sa s výstavbou materskej školy, rekonštrukciou kultúrneho domu. V r. 1997 bolo v Breze založené JRD. V tom istom roku sa novozaložené brezanské JRD stalo súčasťou JRD Rozvoj so sídlom v Lokci.

Nová epocha vo vývoji obce sa začína po roku 1989. Demokratizácia spoločnosti, nové usporiadanie majú vplyv aj na dianie u nás v obci. Prvým starostom sa stal Ing. J. Volček.

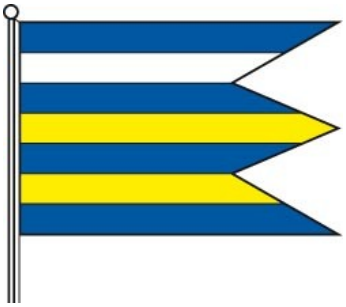
Do popredia sa dostáva medzinárodná spolupráca. Hlavnými oblasťami spolupráce sú :
- vzdelávanie,
- kultúra,
- šport, turistika, rekreácia,
- výmena skúseností v samospráve,
- podpora hospodárskeho rozvoja,
- vzájomná podpora a propagácia partnerských obcí.

Symboly obce

Erb obce: V modrom štíte strieborný smrek s koreňmi, sprevádzaný po bokoch kmeňa veľkými zlatými hviezdami.

Vlajka obce: Vlajka pozostáva z siedmich pruhov vo farbách modrej (1/7), bielej (1/7), modrej (1/7), žltej (1/7), modrej (1/7), žltej (1/7) a modrej (1/7). Vlajka má pomer strán 2/3 a ukončená je tromi cípmi, t.j. dvomi zástrihmi siahajúcimi do tretiny listu vlajky.

Pečať obce:
Pečatidlo obce je z 18. storočia. V jeho poli je z pažite vyrastajúci smrek, s dvomi hviezdičkami po stranách kmeňa. Kruhopis začína korunkou, ktorá nemá heraldickú funkciu. Jeho text znie: SIGIL(lum) • POS(sessionis) : BREZA. Odtlačky pečatidla sa našli na dokumentoch z rokov 1857-1875.

Svojmu pečatnému znaku obec zostala verná aj v druhej polovici 19. storočia. V novej oválnej pečiatke, ktorá sa dodnes zachovala v Oravskom múzeu v Oravskom Podzámku, je medzi rastlinným ornamentom schematicky zobrazený smrek. Ten na pečiatke vyzerá skôr ako šíp, nepochybne ide však o smrek, ktorý nie veľmi šikovný kovorytec videl v pečatidle z 18. storočia. Pečiatka sa našla na dokumente z roku 1880.

1.2 Demografia

Obyvateľstvo

Rozhodujúcim rozvojovým faktorom každej vidieckej obce je obyvateľstvo. Z hľadiska počtu obyvateľov patrí obec Breza medzi obce s celkovým počtom do 2 000 obyvateľov (veľkostná kategória 1 000 - 1 999 obyvateľov).

Prehľad vývoja počtu obyvateľov obce je v nasledujúcej tabuľke.

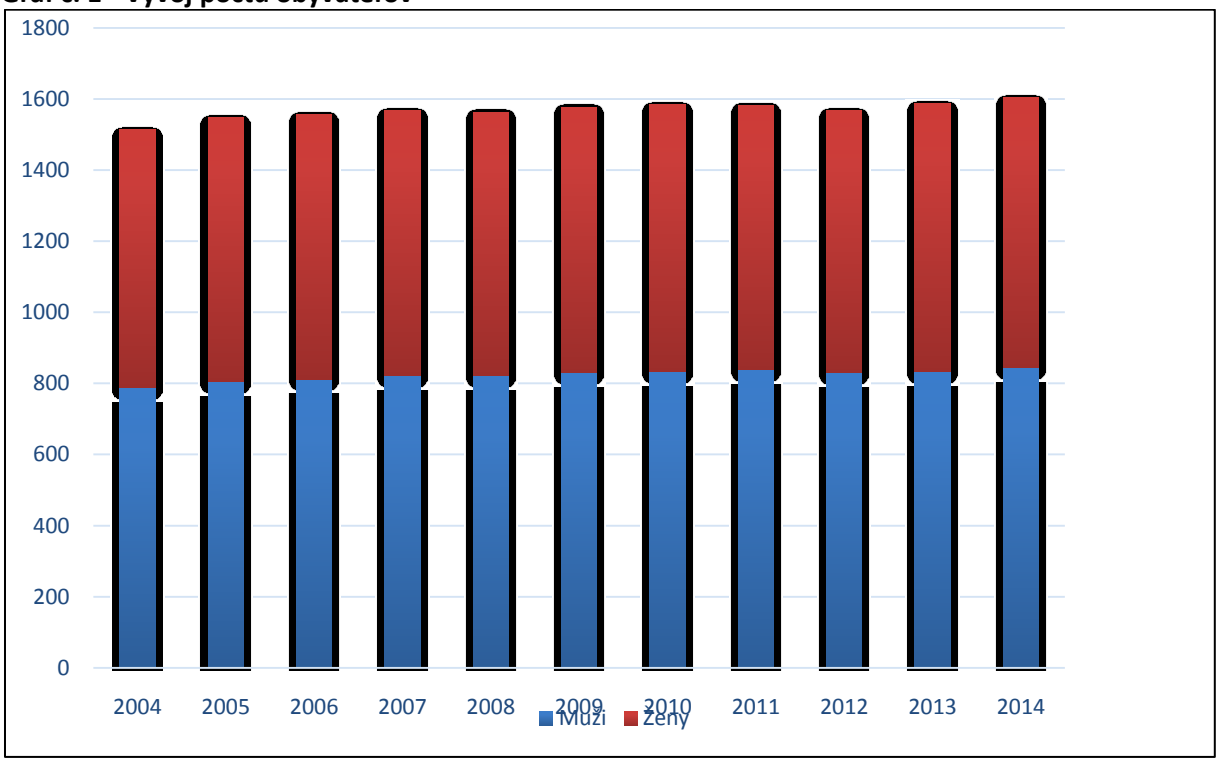
Tabuľka 3 - Obec Breza – Počet obyvateľov podľa pohlavia

Breza	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Muži	787	805	812	822	823	830	833	839	831	832	845
Ženy	726	742	743	746	740	747	751	743	735	756	759
Spolu	**1513**	**1547**	**1555**	**1568**	**1563**	**1577**	**1584**	**1582**	**1566**	**1588**	**1604**

Zdroj: Štatistický úrad SR

Vývoj počtu obyvateľov

Graf č. 1 - Vývoj počtu obyvateľov

Zdroj: Štatistický úrad SR

Z grafického znázornenia je zrejmé, že vývoj počtu obyvateľov obce Breza má v sledovanom období klesajúcu (2008, 2011 a 2012) aj stúpajúcu tendenciu. Od roku 2004 kedy predstavoval počet obyvateľov 1 513, nastáva postupný nárast počtu obyvateľov až na úroveň 1 604 obyvateľov v roku 2014 (+ 91 obyvateľov).

Veková štruktúra obyvateľstva

Veková štruktúra obyvateľstva sa sleduje aj podľa produktívnych vekových skupín. Pri tejto štruktúre môžeme obyvateľstvo rozdeliť do troch základných skupín:

- predproduktívny vek (0 – 14 rokov),
- produktívny vek (15 – 64),
- poproduktívny vek (65+).

Tabuľka 4 - Veková štruktúra obyvateľstva obce Breza

Veková štruktúra obyvateľstva obce (rok 2014)					
Muži		**Ženy**			**Spolu**
Predproduktívny vek (0 – 14 rokov)	205	Predproduktívny vek (0 – 14 rokov)	165	**Celkom (muži + ženy):**	370
Produktívny vek (15 – 64 rokov)	601	Produktívny vek (15 – 64 rokov)	514		1 115
Poproduktívny vek (65+)	39	Poproduktívny vek (65+)	80		119
Spolu:	**845**	**Spolu**	**759**		**1 604**

Zdroj: Štatistický úrad SR

Najviac obyvateľov je zastúpených v skupine produktívneho veku, celkovo 1 115 obyvateľov obce, čo predstavuje 69,51 % z celkového počtu obyvateľov. Nasleduje skupina predproduktívneho veku, s počtom 370 občanov, čo predstavuje 23,07 % všetkých obyvateľov obce. Poslednou zastúpenou skupinou sú obyvatelia v poproduktívnom veku s počtom 119 občanov, čo predstavuje 7,42 % obyvateľov obce Breza.

Prirodzený prírastok – migrácia obyvateľstva

Najviac detí sa v obci narodilo v rokoch 2005 – 2006 a v roku 2014. Naopak najnižšia pôrodnosť bola zaznamená v rokoch 2008, 2010 a 2013. Najväčší prirodzený prírastok obyvateľstva dosiahla obec v rokoch 2005-2006 a v roku 2014. Celkový prírastok obyvateľstva bol najnižší v roku 2012. Naopak najvyšší celkový prírastok dosiahla obec v rokoch 2005 a 2013.

Tabuľka 5 - Obec Breza – Prehľad stavu a pohybu obyvateľstva

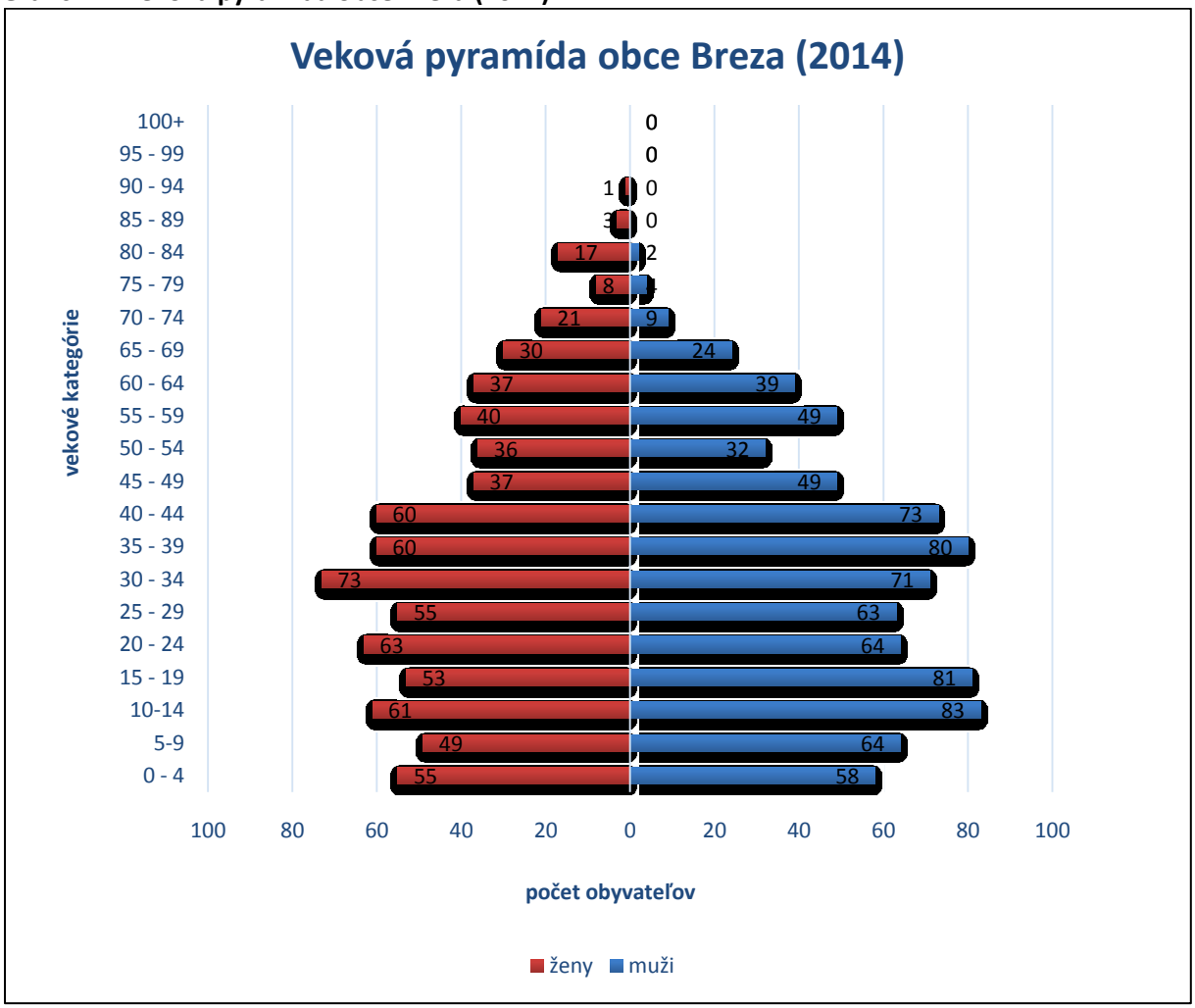
Breza	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Narodení	21	31	29	22	13	26	20	24	24	20	28
Zomretí	15	8	9	13	10	17	7	15	10	15	11
Prirodzení prírastok obyvateľstva	6	23	20	9	3	9	13	9	14	5	17
Prisťahovaní na trvalý pobyt	16	17	17	24	10	19	2	22	2	28	16
Vysťahovaní z trvalého pobytu	15	6	29	20	18	14	8	18	32	11	17
Migračné saldo	1	11	-12	4	-8	5	-6	4	-30	17	-1
Celkový prírastok	7	34	8	13	-5	14	7	13	-16	22	16

obyvateľstva											
Počet obyvateľov obce	**1513**	**1547**	**1555**	**1568**	**1563**	**1577**	**1584**	**1582**	**1566**	**1588**	**1604**

Zdroj: Štatistický úrad SR

Veková pyramída obce Breza (2014)

Graf č. 2 - Veková pyramída obce Breza (2014)

Zdroj: Štatistický úrad SR

Vzdelanostná úroveň obyvateľstva

Z hľadiska vzdelanostnej úrovne je v obci najviac zastúpené obyvateľstvo bez školského vzdelania (25,83 %). Za ním nasledujú obyvatelia so základným vzdelaním spolu 19,85 %. Úplné stredné odborné vzdelanie (s maturitou) má 15,46 % obyvateľov, 13,42 % obyvateľov má stredné odborné vzdelanie (bez maturity) a 13,30 % má učňovské vzdelanie (bez maturity). Vysokoškolské vzdelanie má 6,68 % obyvateľov obce. Naopak vyššie odborné vzdelanie má 0,64 % obyvateľov a pri 1,08 % obyvateľov nebolo zistené ich vzdelanie.

Tabuľka 6 - Najvyššie dosiahnuté vzdelanie

Najvyššie dosiahnuté vzdelanie Breza		Pohlavie muži	 ženy	Spolu
Základné		126	186	312
Učňovské (bez maturity)		130	79	209
Stredné odborné (bez maturity)		131	80	211
Úplné stredné učňovské (s maturitou)		16	9	25
Úplné stredné odborné (s maturitou)		124	119	243
Úplné stredné všeobecné		12	22	34
Vyššie odborné vzdelanie		1	9	10
Vysokoškolské bakalárske		7	14	21
Vysokoškolské magisterské, inžinierske, doktorské		29	50	79
Vysokoškolské doktorandské		4	1	5
Vysokoškolské spolu		40	65	105
Študijný odbor	prírodné vedy	3	3	6
	technické vedy a náuky I (baníctvo, hutníctvo, strojárstvo, informatika a VT, elektrotech., tech. chémia, potravinárstvo)	5	4	9
	technické vedy a náuky II (textilná v.,sprac.kože, dreva, plastov, v.hud. nástrojov, archit., staveb., dopr., pošty, telekom., automatiz., špec. odb.)	9	8	17
	poľnohospodársko-lesnícke a veterinárne vedy a náuky	3	3	6
	zdravotníctvo	0	3	3
	spoločenské vedy, náuky a služby I (filozof., ekon., polit. a práv. vedy, ekonomika a manaž., obchod a služby, SŠ- OA, HA, praktická š.,učeb.odb.)	8	11	19
	spoločenské vedy, náuky a služby II (histor., filolog., pedag. a psych. vedy, publicistika a informácie, telových., učiteľstvo, SŠ - gym.)	10	30	40
	vojenské a bezpečnostné vedy a náuky	1	2	3
	nezistený	1	1	2
Bez školského vzdelania		240	166	406
Nezistené		10	7	17
Úhrn		**830**	**742**	**1 572**

Zdroj: Štatistický úrad SR, SODB 2011

Z hľadiska národnostného zloženia je obyvateľstvo obce s prevahou slovenskej národnosti. V obci žijú podľa sčítania obyvateľov občania slovenskej, českej, poľskej a 9 obyvateľov nezistenej národnosti. Podľa SODB 2011 sa najviac, cca 99,05 % obyvateľstva obce hlásilo k slovenskej národnosti, 0,32 % k českej a 0,06 % k poľskej národnosti. Občanov s nezistenou národnosťou bolo v obci spolu 9 (cca 0,57 %).

Tabuľka 7 - Obyvateľstvo podľa pohlavia a národnosti – obec Breza

Národnosť	Muži	Ženy	Spolu
Slovenská	826	731	1 557
Česká	0	5	5
Poľská	0	1	1
Nezistená	4	5	9
Spolu	**830**	**742**	**1 572**

Zdroj: Štatistický úrad SR, SODB 2011

Podľa údajov zo SODB 2011 z hľadiska náboženského vyznania obyvateľstva dominujú v obci obyvatelia, ktorí sa hlásia k rímskokatolíckej cirkvi (tvoria 97,14 % obyvateľstva obce). K evanjelickej cirkvi augsburského vyznania sa hlásia 3 obyvatelia a 1 obyvateľ sa hlási ku gréckokatolíckej cirkvi. Bez vyznania je 17 obyvateľov a pri 24 obyvateľoch obce sa nepodarilo zistiť ich náboženské vyznanie.

Tabuľka 8 - Obyvateľstvo podľa pohlavia a náboženského vyznania – obec Breza

Náboženské vyznanie	Muži	Ženy	Spolu
Rímskokatolícka cirkev	803	724	1 527
Gréckokatolícka cirkev	1	0	1
Evanjelická cirkev augsburského vyznania	2	1	3
Bez vyznania	10	7	17
Nezistené	14	10	24
Spolu	**830**	**742**	**1 572**

Zdroj: Štatistický úrad SR, SODB 2011

1.3 Hospodárstvo

Obec Breza sa v súčasnosti javí ako obec s obytnou funkciou a čiastočne výrobnou funkciou, ktoré reprezentuje poľnohospodárska výroba (chov dobytka) a priemyselná výroba (drevospracujúci priemysel). Rekreačná funkcia je v súčasnosti málo rozvinutá.

Rozvoj obce sa zabezpečí intenzifikáciou a reštrukturalizáciou už urbanizovaných plôch v zastavanom území, racionalizáciou poľnohospodárskej výroby, oživením remesiel, rozvojom rekreácie, regeneráciou jestvujúcich a návrhom nových plôch stabilizujúcej zelene a oddychových priestorov v zastavanom území. Zastavané územie obce sa rozšíri pre rozvoj bývanie, výroby, rekreačných a športových aktivít, ktoré súvisia s rozvojom rekreácie a cestovného ruchu, ktorý sa javí ako jediné východisko pre rozvoj obce Breza.

Prírodné podmienky nedávajú možnosť tradičného spôsobu obživy poľnohospodárstvom, lesy tiež nie sú nevyčerpateľné a výrobný sektor predstavuje chov dobytka a drevospracujúca výroba. Obec v rámci vlastného prežitia si musí hľadať nové netradičné zdroje – agroturistika, vidiecka rekreácia a obnova tradičných remesiel.

Poľnohospodárska výroba a obhospodarovanie PPF
Z hľadiska poľnohospodárskej produkcie náleží kataster do horskej výrobnej oblasti s celkovou veľmi nepriaznivou produkčnou schopnosťou poľnohospodárskych pôd. Pre poľnohospodárstvo je charakteristické, že územie patrí do typu rastlinnej produkcie s malou produkciou, strednou intenzifikáciou, malou trhovosťou a veľmi malou efektívnosťou priamych nákladov.

Štruktúra hrubej rastlinnej produkcie je pasienkársko-lúčno-zemiakárska. Hlavné pestované plodiny v oblasti sú kukurica, jačmeň, pšenica, zemiaky.

Živočíšna produkcia je charakterizovaná typom so strednou produkciou, strednou intenzifikáciou a strednou efektívnosťou priamych nákladov. Štruktúra živočíšnej produkcie je mäsovo-mliečna s prevahou produkcie výkrmných ošípaných a kráv. Prírodné podmienky okresu predurčujú hlavnú orientáciu poľnohospodárstva na výrobu objemového krmiva a tým na chov hovädzieho dobytka, ošípaných, oviec, kôz a koní.

Poľnohospodárska výroba môže mať rôzny charakter, od pôvodné ho maloroľníckeho hosp., cez rodinné farmy, po modifikovanú družstevnú alebo súkromnú veľkovýrobu

Poľnohospodárske družstvo Lokca so sídlom v Breze
Na hospodárskom dvore, ktorý je situovaný pri štátnej komunikácii smerom na Beňadovo, pozostáva z troch objektov pre chov dobytka, skladu obilia, prípravy siláže, silážneho žľabu, troch senníkov, garáží, veterinárneho filtra, trafostanice a vrátnice. Chová sa tu hovädzí dobytok. Družstvo v Breze obhospodaruje 890,78 ha poľnohospodárskej pôdy, z toho 81,04 ha ornej pôdy a 809,74 ha lúk a pasienkov.

Lesohospodárska výroba
Lesy v katastri patria do dvoch lesných hospodárskych celkov – LHC Lokca a LHC Námestovo. V každom LHC pôsobí lesná správa so sídlom v Lokci a Námestove. Lesné správy vo svojom obvode t.j. LHC vykonávajú pestovateľskú, ťažobnú a lesoochrannú činnosť. Celé územie obce Breza patrí do CHKO Horná Orava, kde sa hospodárenie na lesnom fonde vykonáva na základe lesných hospodárskych plánov.

Lesy majú viacerých vlastníkov. V obci Breza je to Spolok bývalých urbarialistov obce Breza a druhým vlastníkom je Združenie súkromných vlastníkov lesa.

Starostlivosť o lesný a poľnohospodársky fond je závažný problém environmentálnej politiky v okrese.

V katastrálnom území Breza sa nachádzajú nasledovné kategórie lesov:
- Ochranné lesy
- Lesy osobitného určenia

V drevinovom zložení prevláda smrek obyčajný, jedľa biela a borovica sosna. Ostatné dreviny ako brest horský, jaseň štíhly, javor horský, smrekovec opadavý, jelša sivá sú premiešané v menších množstvách.

Firmy so sídlom v obci:

- Píla Vasilov, s.r.o. - Výroba stavebnostolárska a tesárska
- D O P S T A V - obchodná a stavebná spoločnosť, s.r.o. - Výstavba ostatných inžinierskych stavieb i. n.
- Oravabau s.r.o. - Zemné práce
- ŠH IMPEX plus, s.r.o. - Maloobchod s palivami pre domácnosť
- BAMAS - SK, s.r.o. - Výstavba neobytných budov
- ANTRO, s.r.o. - Špecializované sprostredkovanie obchodu s iným špecifickým tovarom
- MADOP, s.r.o. - Nešpecializovaný veľkoobchod
- K&J Trans, s.r.o. - Nákladná cestná doprava
- STAVOS - Breza, s.r.o. - Ostatné špecializované stavebné práce i. n.
- DACHSTAV SK s.r.o. - Výstavba železníc a podzemných železníc
- KUMASTAV s.r.o. - Zemné práce
- MBJ-SK, s.r.o. - Výstavba obytných budov
- KUMASTA, s.r.o. - Ostatné pomocné obchodné činnosti i. n.
- BREZAN, spol. s r.o. - Nákladná cestná doprava
- ZISTA, s. r. o. - Ostatný maloobchod s novým tovarom v špecializovaných predajniach i. n.

Tabuľka 9 - FO - podnikatelia

Breza	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Živnostníci	102	101	112	105	131	131	138	151	138	153	158
Samostatne hospodáriaci roľníci	4	4	4	4	4	3	3	3	3	2	2
Slobodné povolania	-	-	-	1	1	1	1	1	1	2	3
FO - podnikatelia	**106**	**105**	**116**	**110**	**136**	**135**	**142**	**155**	**142**	**157**	**163**

Zdroj: Štatistický úrad SR

Tabuľka 10 - Právnické osoby

Breza	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
PO - ziskové	10	10	8	10	13	14	13	14	14	16	17
PO -	6	6	6	6	6	8	9	9	9	9	10

neziskové											
PO - spolu	**16**	**16**	**14**	**16**	**19**	**22**	**22**	**23**	**23**	**25**	**27**

Zdroj: Štatistický úrad SR

Občianske združenia:

- ECHO BREZA - rozvoj obce, regiónu, CR,
- Klub biatlonu Breza – klub,
- Obecný športový klub BREZA – športový klub.

Obchod a služby v obci:

- Predajňa Rozličný tovar, Mäso – údeniny,
- Potraviny Jednota,
- Potraviny, rozličný tovar,
- Rozličný tovar Atrion,
- Pizzeria Oskarka,
- Bar pod Hájom,
- Krajčírstvo Maruniaková.

Tabuľka 11 - Obchod a pohostinstvo – obec Breza

Obchod a pohostinstvo – obec Breza	Údaj
Predajne potravinár. tovaru, supermarkety a predajne zmiešaného t	5
Predajne potravinárskeho tovaru - supermarkety	1
Predajne zmiešaného tovaru	0
Obchodné domy, nákupné strediská a hypermarkety	0
Obchodné domy a nákupné strediská - z toho hypermarkety	0
Pohostinské odbytové strediská	2
Predajne nepotravinárskeho tovaru	2
Predajne pohonných látok	0
Predajne motorových vozidiel	0
Zariadenia pre údržbu a opravu motorových vozidiel	0
Predajne súčiastok a príslušenstva pre motorové vozidlá	0
Zariadenia pre predaj,údržbu a opravu motocyklov,mopedov a prísl.	0

Zdroj: Štatistický úrad SR, MOŠ 2012

Prechodné ubytovanie s 10 lôžkami je v prevádzkovom objekte pošty.

Tabuľka 12 - Subjekty podľa vybraných ekonomických činností Breza

Subjekty podľa vybraných ekonomických činností Breza	Údaj
Odvetvová štruktúra hosp.: subjekty za územie spolu (01-99)	165
Subjekty v poľnohospodárstve,lesníctve,rybolove (SK NACE 01-03) A	12
Subjekty v ťažbe a dobývaní (SK NACE 05-09) B	0
Subjekty v priemyselnej výrobe (SK NACE 10-33) C	35
Subjekty v dodávke el.,plynu,pary a studen.vzduchu (SK NACE 35) D	0
Subjekty v dodávke vody;odvode odpad.vôd,odpadoch (SKNACE36-39) E	0
Subjekty v stavebníctve (SK NACE 41-43) F	74
Subjekty vo veľko.a maloobchode;oprave mot.voz.(SK NACE 45-47) G	20

Subjekty v doprave a skladovaní (SK NACE 49-53) H	1
Subjekty v ubytovacích a stravovacích službách (SK NACE 55-56) I	3
Subjekty v informáciách a komunikáciách (SK NACE 58-63) J	0
Subjekty vo finančných a poisťovacích činnostiach(SK NACE 64-66)K	2
Subjekty v činnostiach v oblasti nehnuteľností (SK NACE 68) L	1
Subjekty v odborných,vedeckých a tech.činnostiach(SK NACE 69-75)M	3
Subjekty v administrat. a podporných službách (SK NACE 77-82) N	1
Subjekty vo verej.správe a obrane; povin.soc.zabezpeč.(SKNACE84)O	1
Subjekty vo vzdelávaní (SK NACE 85) P	4
Subjekty v zdravotníctve a sociálnej pomoci SK NACE 86-88 Q	0
Subjekty v umení, zábave a rekreácii (SK NACE 90-93) R	2
Subjekty v ostatných činnostiach (SK NACE 94-96) S	6
Subjekty v činnostiach domácností ako zamestnávat. (SKNACE97-98)T	0
Subjekty v činnostiach exterit.organizácií a združení(SK NACE99)U	0

Zdroj: Štatistický úrad SR, MOŠ 2012

Tabuľka 13 - Organizačná štruktúra hospodárstva Breza

Organizačná štruktúra hospodárstva Breza	Údaj
Právne subjekty v Registri organizácií	165
Právnické osoby spolu	23
Podniky	14
Obchodné spoločnosti	13
Akciové spoločnosti	0
Spol. s r.o.	13
Družstvá	0
Šátne podniky	0
Obecné podniky	x
Org. zložky zahr. osôb	0
Ostatné ziskovo orient. jednotky	1
Neziskové inštitúcie - spolu	9
Neziskové inštitúcie - rozpočtové	2
Neziskové inštitúcie - príspevkové	0
Neziskové inštitúcie - ostatné	7
Fyzické osoby - podnikatelia	142
Fyzické osoby podnikatelia - živnostníci	138
Fyzické osoby - podnikatelia - slobodné povolania	1
Fyz. osoby - podnikatelia - samostatne hospodáriaci roľníci	3
Počet podnikov v súkromnom sektore - spolu	14
Počet podnikov v súk. sektore -v medzinár.vlast. s prevaž. súk.s.	0
Počet podnikov v súkromnom sektore - v zahraničnom vlastníctve	0
Počet podnikov v súkromnom sektore - družstevnom vlastníctve	0
Počet podnikov vo verejnom sektore	0

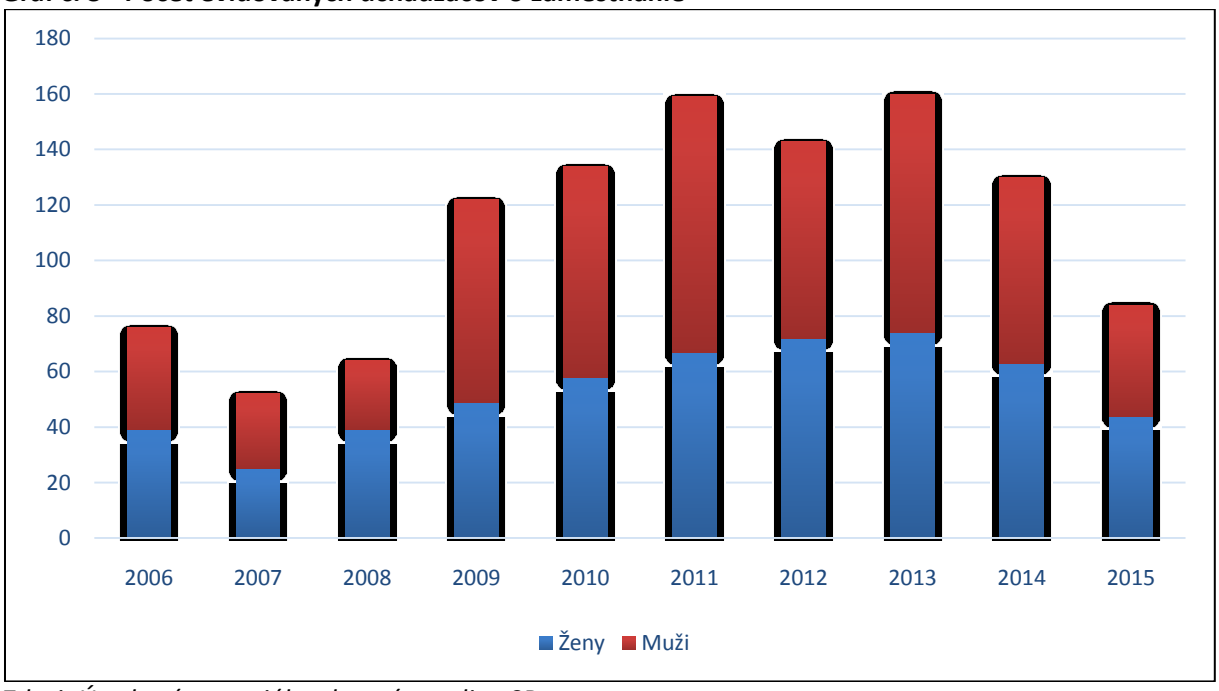
Zdroj: Štatistický úrad SR, MOŠ 2012

Trh práce

Počet uchádzačov o zamestnanie v obci Breza sa od roku 2008 začal zvyšovať vplyvom svetovej hospodárskej krízy. Prvý pokles nastal až v roku 2012, aby v roku 2013 ich počet opäť vzrástol. V sledovanom období bol najvyšší počet evidovaných uchádzačov o zamestnanie v roku 2013 (spolu 160 uchádzačov). V roku 2014 bolo v obci Breza celkovo 84 evidovaných uchádzačov o zamestnanie, z toho 44 žien a 40 mužov.

Počet evidovaných uchádzačov o zamestnanie

Graf č. 3 - Počet evidovaných uchádzačov o zamestnanie

Zdroj: Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny SR

Tabuľka 14 - Obyvateľstvo ekonomicky aktívne podľa pohlavia, dochádzky do zamestnania a odvetvia ekonomickej činnosti – obec Breza

Odvetvie ekonomickej činnosti	Ekonomicky aktívne osoby			
	muži	ženy	spolu	z toho dochádza do zamestnania
Breza				
Pestovanie plodín a chov zvierat, poľovníctvo a služby s tým súvisiace	21	4	25	21
Lesníctvo a ťažba dreva	7	1	8	7
Výroba potravín	5	2	7	4
Výroba nápojov	1	0	1	1
Výroba textilu	1	0	1	1
Výroba odevov	0	22	22	15
Výroba kože a kožených výrobkov	1	1	2	1
Spracovanie dreva a výroba výrobkov z dreva a korku okrem nábytku; výroba predmetov zo slamy a prúteného materiálu	18	2	20	16

Výroba papiera a papierových výrobkov	1	0	1	1
Výroba chemikálií a chemických produktov	2	1	3	2
Výroba výrobkov z gumy a plastu	4	8	12	9
Výroba ostatných nekovových minerálnych výrobkov	1	2	3	0
Výroba a spracovanie kovov	4	1	5	5
Výroba kovových konštrukcií okrem strojov a zariadení	11	3	14	11
Výroba počítačových, elektronických a optických výrobkov	2	19	21	12
Výroba elektrických zariadení	3	16	19	8
Výroba strojov a zariadení i. n.	14	5	19	14
Výroba motorových vozidiel, návesov a prívesov	4	3	7	6
Výroba ostatných dopravných prostriedkov	0	1	1	0
Výroba nábytku	0	1	1	0
Iná výroba	2	0	2	1
Oprava a inštalácia strojov a prístrojov	3	1	4	3
Zber, spracúvanie a likvidácia odpadov; recyklácia materiálov	1	1	2	2
Výstavba budov	79	3	82	67
Inžinierske stavby	47	2	49	42
Špecializované stavebné práce	58	1	59	52
Veľkoobchod a maloobchod a oprava motorových vozidiel a motocyklov	3	0	3	1
Veľkoobchod, okrem motorových vozidiel a motocyklov	17	6	23	19
Maloobchod okrem motorových vozidiel a motocyklov	15	34	49	38
Pozemná doprava a doprava potrubím	11	4	15	8
Skladové a pomocné činnosti v doprave	1	2	3	2
Poštové služby a služby kuriérov	2	3	5	4
Ubytovanie	1	1	2	2
Činnosti reštaurácií a pohostinstiev	3	8	11	6
Nakladateľské činnosti	1	0	1	0
Finančné služby, okrem poistenia a dôchodkového zabezpečenia	0	1	1	1
Činnosti v oblasti nehnuteľností	0	1	1	0
Právne a účtovnícke činnosti	1	4	5	4
Vedenie firiem; poradenstvo v oblasti riadenia	1	1	2	2
Architektonické a inžinierske činnosti; technické testovanie a analýzy	3	1	4	3
Reklama a prieskum trhu	0	1	1	0
Ostatné odborné, vedecké a technické činnosti	0	1	1	1
Sprostredkovanie práce	0	1	1	1
Činnosti cestovných agentúr, rezervačné služby cestovných kancelárií a súvisiace činnosti	3	1	4	3
Bezpečnostné a pátracie služby	4	0	4	4
Verejná správa a obrana; povinné sociálne zabezpečenie	40	27	67	57

Vzdelávanie	14	46	60	50
Zdravotníctvo	5	8	13	10
Starostlivosť v pobytových zariadeniach (rezidenčná starostlivosť)	0	3	3	2
Športové, zábavné a rekreačné činnosti	1	1	2	2
Činnosti členských organizácií	3	6	9	8
Oprava počítačov, osobných potrieb a potrieb pre domácnosti	1	0	1	0
Ostatné osobné služby	0	3	3	3
Nezistené	17	17	34	17
Spolu	**437**	**281**	**718**	**549**

Zdroj: Štatistický úrad SR, SODB 2011

Za prácou väčšina obyvateľov odchádza do Námestova a v súčasnosti veľa mužov pracuje ako stavební robotníci v Bratislave a v Čechách.

1.4 Občianska vybavenosť a sociálna infraštruktúra

Inštitúcie

Obec Breza je sídlom miestneho významu. Zariadenia občianskej vybavenosti sú zastúpené len základnými zariadeniami bez vyššej občianskej vybavenosti, ktorá je dostupná v Námestove (12 km). Občianska vybavenosť obce Breza uspokojivo pokrýva len základné potreby súčasných obyvateľov. Kapacitne nepostačuje v športe, obchode a službách. Vybavenosť, dôležitá pre rozvoj cestovného ruchu je nepostačujúca.

Základná škola s materskou školou Breza
Základnú školu s materskou školou Breza tvoria tri časti:
- základná škola (ZŠ),
- materská škola (MŠ),
- zariadenie školského stravovania (ZŠS).

Školský areál tvoria budovy ZŠ, MŠ a ZŠS. Pred budovou ZŠ je ihrisko, ktoré slúži na vyučovanie telesnej výchovy, pretože škola nemá telocvičňu. V základnej škole sa vzdelávajú žiaci z dvoch obcí: z Brezy a z Beňadova. Školu navštevuje do 300 žiakov. Vzdelávací proces zabezpečuje 20 pedagogických pracovníkov. V materskej škole sú dve oddelenia, ktoré zabezpečujú predškolskú výchovu pre 50 detí. Deti obidvoch zariadení majú možnosť stravovať sa v zariadení školského stravovania.

Vybavenie školy informačno-komunikačnými technológiami je pomerne dobré. Na začiatku mala škola iba tri počítače, z ktorých dva venoval Obecný úrad Breza a jeden získala škola z NR SR. Škola vybudovala počítačovú miestnosť, v ktorej je už 14 + 1 počítač, slúžiacich na výučbu predmetu Informatika, počítačových krúžkov a jazykového krúžku. Spolu 6 počítačov, skener a tlačiareň získala škola cez projekt Infovek a ďalších 7 počítačov a vybavenie zabezpečila škola. Ďalšie 3 počítače slúžia pre vedenie školy, účtovníčku a vyučujúcich. Z projektu „Digitálni štúrovci“ získal škola notebook a datavideoprojektor. V roku 2006 sa cez projekt „Digitálni štúrovci“ podarilo získať 3 LCD monitory, digitálny fotoaparát a v projekte „Infovek“ videokameru.

Pre obyvateľov obce škola organizuje kurzy počítačovej gramotnosti a širokej verejnosti slúži aj služba „internet pre verejnosť“ a „internetová kaviareň“.

Škola sa aktívne zapája sa do projektov, akcií, súťaží jazykového, prírodovedného, spoločenskovedného, športového charakteru.

Do areálu ZŠ s MŠ Breza sa zakúpil kamerový systém.

Požiarna zbrojnica - V obci Breza sa nachádza požiarna zbrojnica pri kultúrnom dome.

ECHO Breza - Na podnet zástupcov Obecného úradu v Breze, ako aj viacerých dobrovoľných aktivistov zastupujúcich kultúrny, spoločenský a športový život v obci Breza, došlo po spracovaní stanov dňa 26.03.2003 ku zaregistrovaniu Občianskeho združenia s názvom „ECHO Breza“ príslušným odborom Ministerstva vnútra Slovenskej republiky.

Cieľom združenia je podpora a rozvoj aktivít občanov regiónu Hornej Oravy smerujúcich k podpore a rozvoju spoločnosti a Hornej Oravy. Pri napĺňaní cieľa sa združenie zameria najmä na podporu a rozvoj:

- aktivity členov združenia v oblasti kultúry a športu,
- organizovanie kurzov, školení, seminárov a iných foriem vzdelávania občanov,
- záujmové a charitatívne aktivity,
- tvorbu a ochranu životného prostredia a environmentalistiku,
- ochranu ľudských práv a rozvoj duchovných hodnôt človeka a občana,
- voľno-časové aktivity detí a mládeže,
- tvorbu a realizáciu programov a projektov pre podporu neziskových aktivít občanov, mimovládnych
- organizácií, miestnej samosprávy a miestnych podnikateľov,
- dobrovoľné aktivity v regióne Hornej Oravy,
- propagáciu regiónu Hornej Oravy doma i v zahraničí.

Miestny spolok červeného kríža – Spolok má v súčasnosti 124 členov a spolupracuje s obecným úradom a základnou a materskou školou v Breze. Členovia sa zúčastňujú na rôznych športových a kultúrnych podujatiach organizovaných nielen obcou, ale zapájajú sa aj do akcií organizovaných Územným spolkom Orava (hlavne pri fingovaní poranení).

V obci svoju činnosť aktívne vykonáva aj **Dobrovoľný hasičský zbor**, **Poľovnícke združenie "BREZA"** a **Jednota dôchodcov v Breze**.

Tabuľka 15 - Školstvo – obec Breza

Školstvo – obec Breza	Údaj
Materské školy spolu	1
Materské školy spolu - deti	46
Základné školy - (1. - 4. roč.) spolu	0
Základné školy - (1. - 4. roč.) spolu - žiaci	0
Základné školy - (1. - 9. roč.) spolu	1
Základné školy - (1. - 9. roč.) spolu - žiaci	295
Materské školy - štátne	1
Materské školy - štátne - deti	46
Materské školy - štátne - triedy	2
Materské školy - štátne - učitelia	3
Základné školy - štátne (1. - 4. roč.)	0
Základné školy - štátne (1. - 4. roč.) - žiaci	0
Základné školy - štátne (1. - 4. roč.) - triedy	0
Základné školy - štátne (1. - 4. roč.) - učitelia	0
Základné školy - štátne (1. - 9. roč.)	1
Základné školy - štátne (1. - 9. roč.) - žiaci	295
Základné školy - štátne (1. - 9. roč.) - triedy	15
Základné školy - štátne (1. - 9. roč.) - učitelia	21
Školské jedálne spolu (bez VŠ. jedální a jedální v MŠ)	0
Školské jedálne spolu (bez VŠ. jedální a v MŠ)-miesta pri stoloch	0
Školské jedálne spolu (bez VŠ. jedální a v MŠ) - stravníci	0

Zdroj: Štatistický úrad SR, MOŠ 2012

Zdravotníctvo

V súčasnosti zdravotné služby pre obyvateľov obce poskytuje zdravotné stredisko v Lokci a poliklinika v Námestove.

Sociálne zabezpečenie

Sociálne služby v obci sú zabezpečené formou opatrovateľskej služby.

1.5 Technická infraštruktúra

Zásobovanie vodou

V obci Breza je vybudovaný čiastočne zokruhovaný verejný vodovod. Tento vodovod je zásobovaný z viacerých vodných zdrojov akumulovaných v dvoch vodojemoch o rôznych nadmorských výškach. Tieto rozdeľujú obecný vodovod na dve tlakové pásma. Jedno tlakové pásmo je napájané z Horného vodojemu a druhé z Dolného vodojemu. Obidve tlakové pásma sú prepojené v dvoch armatúrnych šachtách.

Poľnohospodárska výroba v obci je zásobovaná z vlastného vodovodu so zdrojom len pre poľnohospodárske družstvo a do budúcnosti bude zásobovaná z vlastného zdroja z tohoto zdroja je uvažovaná aj zásoba rekreačnej oblasti Paseka.

Kanalizácia a ČOV

Verejná kanalizácia v obci je vybudovaná na úseku 1,5 km ale nie je odvedená do ČOV. Splaškové vody sú akumulované v súkromných žumpách. ČOV v obci nie je vybudovaná a je potrebné riešiť jej napojenie na ČOV v Námestove.

Elektrická energia

Pre zabezpečenie zásobovania obce elektrickou energiou je potrebné:
- rozšírenie rozvodu elektrickej energie,
- posilnenie jestvujúcich transformačných staníc a vybudovanie nových trafostaníc.

Navrhovaný VN rozvod je riešený ako verejná vzdušná sieť. Napojenie trafostaníc je z jestvujúcej 22 kV linky. Počet napájaných trafostaníc je od T1 až po T4. Navrhovaná VN sieť je priebežná prechádza pozdĺž celej obce. Napájacie body sú prevedené odbočnou konzolou z hlavnej trasy linky na prípojkovú časť opatrenú úsekovým vypínačom pre individuálne odpájanie každej trafostanice. NN rozvod v obci bude riešený, ako kabelový verejný rozvod NN. Prípojky NN k tomuto rozvodu sú riešené indviduálne, ako kábelové zemné.

Verejné osvetlenie

Žiadosť o príspevok na projekt verejného osvetlenia bola podaná v máji 2009, schválená v decembri 2012 a verejné obstarávanie prebehlo v roku 2013. V máji 2014 začali stavebné práce, ktoré zahŕňali demontáž pôvodných svietidiel a montáž nových. Cieľom projektu bola rekonštrukcia a modernizácia sústavy verejného osvetlenia v obci vzhľadom na jej vek, technický stav a taktiež zabezpečenie kvalitného a hospodárneho verejného osvetlenia ako verejno-prospešnej služby pre obyvateľov. Vymenili sa existujúce svietidlá za nové s nižším príkonom, lepšími svetelnotechnickými parametrami

a zvýšil sa počet svietidiel podľa súčasných noriem. Touto rekonštrukciou bude tiež dosiahnuté zníženie energetickej náročnosti prevádzky verejného osvetlenia. V rámci projektu bolo spolu vymenených a doplnených 129 svietidiel.

Zásobovanie plynom

Obec Breza nemá v súčasnom období vybudované plynárenské zariadenia. Odber plynu je len v malej časti na bázi propan - butanu pre drobných odberateľov a obyvateľstvo. Napojenie na zemný plyn je možné na riešené plynárenské zariadenia podľa spracovanej štúdie plynofikácie oblasti Námestovo - západ.

Projektovaný VTL plynovod vedený Tvrdošín - Námestovo s navrhovaným riešením VTL plynovodom od RS Lokca vedeným k obci Krušetnica s vybudovaním regulačnej stanice. Uvedená regulačná stanica bude zásobovať obce Breza, Krušetnica, Lomná, Zakamenné, Novoť a Oravská Lesná. Z uvedenej RS je navrhovaný STL plynovod vedený do obce pozdĺž štátnej cesty a rieky Biela Orava.

Zásobovanie teplom

V obci Breza nie je, ani sa neuvažuje s teplovodom a s centrálnou kotolňou.

Pošta

Pošta je umiestnená v strede obce.

Tabuľka 16 - Technická vybavenosť Breza

Technická vybavenosť	Údaj
Počet pôšt	1
Káblová televízia	Áno
Verejný vodovod	Áno
Verejná kanalizácia	Nie
Verejná kanalizačná sieť pripojená na ČOV	Nie
Rozvodná sieť plynu	Nie
Stanice hasič. a záchran. zboru platené	Nie
Hasičské vozidlá	Áno
Počet vzniknutých požiarov	8
Obecný hasičský zbor	Áno
Verejné miesto s prístupom na Internet	Nie
Mestský/obecný úrad využíva osobný počítač	Áno
Mestský/obecný úrad má pripojenie na Internet	áno
Mestský/obecný úrad má vlastnú www stránku	áno

Zdroj: Štatistický úrad SR, MOŠ 2012

Cestná doprava

Obec Breza je sformovaná okolo štátnej cesty č. II/520, ktorá vedie medzi zregulovaným korytom Bielej Oravy a zastavaným územím obce. Spája obec s Lokcou a Námestovom na jednej strane a Krušetnicou, Zákamenným a Oravskou Lesnou na druhej strane. Katastrálnym územím prechádza aj štátna cesta III/520010, ktorá vedie do Beňadova. Ostatné komunikácie majú obslužný charakter.

Zvýšený turistický a hospodársky ruch a z neho vyplývajúca zvýšená intenzita premávky na štátnej ceste II/520 dáva podnet v náväznosti na komunikácie umiestniť parkoviská pre návštevníkov rekreačných zariadení a pri občianskej vybavenosti v obci pre obyvateľov.

Hromadná doprava

Rozmiestnenie autobusových zastávok je vyhovujúce z hľadiska pešej dostupnosti. Okrem zvýšenia počtu autobusových spojov vo výhľadovom období a vybudovania nových estetických prístreškov pre cestujúcich nie je potrebné ďalších zmien v hromadnej preprave.

Cyklistická doprava

V zmysle územného plánu navrhujeme realizovať cyklotrasy na komunikáciách, ktoré spájajú Brezu s Beňadovom, Mútnym, Zákamenným a Oravskou Lesnou. Cyklistické trasy na území katastra majú dĺžku cca 8,20 km.

Vybrané cyklotrasy prechádzajúce cez obec Breza:

Cyklotrasa č. 1
Dĺžka: 164 km
Trasa:
- Žilina – Terchová - Oravská Lesná – Lokca - Dol. Kubín – Vrútky - Žilina

Cyklotrasa č. 2
Dĺžka: 121 km
Trasa:
- horské sedlo Demänová - Kubínska - Oravská Lesná - Zákamenné - Breza - Lokca - Vavrečka - Ústie nad Priehradou - Trstená - Liesek - Vitanová - Oravice - Zuberec - Kvačianska dolina - Oblazy - Kvačany - Liptovská Sielnica - Liptovská Mara - Potok - Bešeňová - Lisková - Ružomberok

Cyklotrasa č. 3
Dĺžka: 88 km
Trasa:
- Or. Lesná - Vavrečka - Priehradný múr - Trstená - Oravice - Huty

Cyklotrasa č. 4
Dĺžka: 84 km
Trasa:
- Oravská Lesná - Lokca - Dolný Kubín - Párnica - Zázrivá - Oravská Lesná

Cyklotrasa č. 5
Dĺžka: 62 km
Trasa:
- Or.Lesná - Demänová - Zákamenné - Novoť - Glinka (PL) - Novoť - Zákamenné - Lokca - Ťapešovo - Vavrečka - Slanická Osada most - Námestovo

Železničná doprava

Obec nie je napojená na železničnú dopravu. Najbližšia železničná stanica je v Tvrdošíne (cca 22 km).

Tabuľka 17 - Doprava Breza

Doprava	Údaj
Autobusové linky miestneho významu (medzimestské)	8
Miestne komunikácie spolu na 1 d. m. km	8,0
z toho miestne komunikácie - bezprašné na 1 d. m. km	8,0
Mosty na miestnych komunikáciách	4
Lávky pre peších	2
Vybudované chodníky na 1 d. m. km	0,0

Zdroj: Štatistický úrad SR, MOŠ 2012

1.6 Kultúra, šport, cestovný ruch

V obci sa nachádza Kultúrny dom s divadelnou sálou pre 180 divákov a knižnicou so sobášnou miestnosťou, postavený v rokoch 1957-8 a knižnica, ktorá sa nachádza v základnej škole dome s cca 20 000 zväzkami.

Kultúrne pamiatky

Obec venuje primeranú pozornosť aj udržiavaniu kultúrnych pamiatok v obci. V obci sa nachádzajú nasledovné kultúrne pamiatky:

Kostol p. Márie Snežnej založený v roku 1810, prestavaný v historizujúcom slohu v roku 1907 – 1908. na oltári je obraz Panny Márie Snežnej z roku 1885.

Kaplnka pod Pekelnou postavená pravdepodobne 1617. V kaplnke sú sadrové odliatky Panny Márie Lurdskej a Bernadety. Na bočných stenách je nápis“ Matka Cirkvi na Vašu česť a našu útechu i na pamiatku 2.vatik.snemu, Boží ľud v Breze“. V roku 1991 bolo okolie kaplnky upravené. Voda bola privedená od prameňa potrubím ku kaplnke. V období osláv 400 rokov od založenia obce sa tu prvý krát slúžila sv. omša.

Kaplnka na starom cintoríne pri ceste smerom do Lokce na tzv. starom cintoríne stojí - Kaplnka Všetkých svätých postavená pravdepodobne z konca 18. storočia. V nej sa nachádzal Oltár Piety,ktorý bol ukradnutý v lete 2003. Teraz je tam socha Sedembolestnej Panny Márie, vyrobená našim bývalým farníkom Štefanom Svetlákom.

Kaplnka pod kostolom - Kaplnka Božieho materstva Panny Márie. Kaplnku postavil v roku 1863 Ján Placek a Nodžák a v roku 1963 ju obnovil Jozef Matejčík. Socha Panny Márie s Ježiškom je neskorobaroková pamiatka z konca 18.storočia.

Kaplnka v Starej Vsi - Táto kaplnka je pravdepodobne najstaršia v Breze. O kaplnku sa staral J.Kurtulík. Nachádzajú sa v nej sochy Sedembolestnej Panny Márie a Sv. Jána Nepomuckého. Sochy sú z prvej polovice 18.storočia.

Kaplnka Sv. Anny - Stojí v tej časti obce ktorej sa hovorí Vyšný koniec. Mala štvorcový pôdorys, štvorhranný tvar s otvorom pre sochu. Bola to drevená soška Sv. Anny, ktorá bola zničená. V roku 1951 postavili novú kaplnku a kúpili sadrovú sošku sv. Anny.

Kaplnka Nepoškvrneného počatia Panny Márie - Túto kaplnku postavil pri Škrini v roku 1951 Matej Kormaňák na pamiatku tragickej smrti 11.ročnej dcéry Marty. Sádrovú sošku Nepoškvrneného počatia Panny Márie venovala rehoľná sestra – predstavená z kláštora v Spišškej Novej Vsi.

Kaplnka Božieho milosrdenstva postavená v roku 2009 v časti obce Lán, ktorá je zasvätená Božiemu milosrdenstvu a Panne Márii Škapuliarskej a Srdcu Ježišovmu.

Kríž na Štrbánkach kedysi ho volali Banasov kríž. Pôvodne to bol malý krížik s korpusom umiestnený na veľkom kríži. V r. 1961 urobil Štefan Bakoš nový kríž z červeného smreka. Naň dal umučenie z kríža od Mlyna.

Pri mlyne na križovatke ciest do Lestnej a Beňadova stojí kríž už vyše 100 rokov. V roku 1961 urobili robotníci na úzkokoľajnej železnici s Františkom Kubašom 5 metrov vysoký kríž. Umučenie naň vyrezal Kondela zo Zakamenného.

Kríž v Starej Vsi pri dome Stanislava Romaňáka. Umiestnený betónový kríž. V r.1933 ho dal urobiť Jozef Balek za stlp ako náhradu stlpu so súsoším Najsvätejšej Trojice., ktorú dal Štefan Matejčík premiestniť svojmu domu. Na kríži je nadpis Spása v Kríži.

Kríž na Grúniku medzi červenými smrekmi už stojí vyše 100 rokov, ktorý dal postaviť Ján Matejčík – cestár.

Kríž pod Zárubami postavil Jozef Betík takmer pred 200 rokmi. V roku 1964 Ján Kormaňák murár s drevom, starý poškodený kríž mu spadol pred voz. Dal urobiť nový Kríž z červeného smreka na ňom je umiestnený malý krížik s pôvodným umučením.

Stĺp Svätej Trojice alebo Stĺp korunovania Panny Márie Najsvätejšou Trojicou - Tento stĺp postavil Ján Matejčík v roku 1867. Kamenný stĺp a súsošie bolo urobené z pieskovca.

Stĺp sv. Jána Nepomuckého ktorý je umiestnený v starom cintoríne. Jeho základ tvorí štvorhranný sokeľ s datovaním 1733. V zadu je vyrytý text žalmu – Nie nám Pane, ale tvojmu menu. Vpredu modlitba po latinsky Matka Bolestná oroduj za nás.

Objekty ľudovej architektúry

Rozdelenie priestoru dreveníc v Breze sa nelíšilo od členenia v iných v oravských obciach. Ide tu prevažne o trojpriestorový systém – predná izba s čelnou stenou, kuchyňa v strede a zadná izba. Drevená ľudová architektúra Brezy je stredoslovenského typu.

Tabuľka 18 - Kultúra Breza

Kultúra	Údaj
Verejné knižnice vrátane pobočiek	0
Verejné knižnice - počet knižničných jednotiek spolu	0
Verejné knižnice - počet používateľov	0
Videopožičovne a DVD požičovne	0
Kiná stále	0
Sedadlá v kinách stálych	0
Premietacie sály	0
Prírodné amfiteátre a letné kiná	0
Sedadlá v letných kinách	0
Múzeá	0
Galérie	0
Kultúrno osvetové zariadenia	1
Zariadenia na voľný čas a záujmovú činnosť pre deti a mládež	0
Zoologické záhrady	0
Zoologické záhrady - plocha	0
Botanické záhrady	0
Botanické záhrady - plocha	0

Kostoly a modlitebne rímskokatolíckej cirkvi	1
Kostoly a modlitebne evanjelickej cirkvi augsburského vyznania	0
Kostoly a modlitebne reform. kresťanskej cirkvi	0
Kostoly a modlitebne baptistickej cirkvi	0
Kostoly a modlitebne židovskej cirkvi	0
Kostoly a modlitebne adventistov 7. dňa	0
Kostoly a modlitebne bratskej cirkvi	0
Kostoly a modlitebne gréckokatolíckej cirkvi	0
Kostoly a modlitebne pravoslávnej cirkvi	0
Kostoly a modlitebne ostatných cirkví	0
Cintoríny, urnové háje a rozptyl. lúčky	3
Cintoríny, urnové háje a rozptyl. lúčky - plocha ha	1,5
Domy smútku	1

Zdroj: Štatistický úrad SR, MOŠ 2012

Letná terasa s prístreškom – vznikla vďaka prebudovaniu letného kina v rámci cezhraničného projektu obce Breza a Pcim (PL). Tento novovytvorený priestor slúži obci k uskutočňovaniu kultúrnych aj športových akcií. Priestor patriaci obci využíva obec nielen na miestne aktivity, ale aj na stretnutia so zástupcami družobnej obce Pcim. Prvá akcia vzájomnej spolupráce, ktorej poslúžili nové priestory bolo stretnutie folklórnych súborov z obce Breza a družobnej Gminy Pcim.

Obecné noviny Brezanský život – Obec od roku 1999 vydáva obecný štvrťročník pre občanov obce Breza s názvom Brezanský život.

Monografia obce Breza – Monografia bola vydaná v roku 1990, k 400. výročiu založenia obce.

Tabuľka 19 - Nehnuteľné národné kultúrne pamiatky v obci Breza

Katastrálne územie	Pamiatkový objekt	Zauž. názov PO	Číslo ÚZPF	Stav.-tech. stav
Breza	Pilier s reliéfom	reliéf sv. Jána Nepomuckého	2635/1	dobrý
Breza	Súsošie	súsošie Korunovania P.M.	2635/2	dobrý
Breza	Pilier s reliéfom	reliéf Bolestnej Panny Márie	2636/1	vyhovujúci
Breza	Socha	socha sv.Jána Nepomuckého	2636/2	vyhovujúci

Zdroj: www.pamiatky.sk

Významné osobnosti:
- PhDr. Augustín Maťovčik DrCs. - literárny historik
- Milo Urban, spisovateľ
- Ján Natšin (Náčin), včelársky odborník
- Ing. Rudolf Jurolek
- Viliam Hornáček

Šport

Na športové vyžitie slúži v obci viacúčelová miestnosť v základnej škole, futbalové ihrisko, multifunkčné ihrisko (rozmery 24 x 44 m) a detské ihrisko pri škole.

Športový areál TJ Rozvoj Breza je situovaný v časti Podháj. Areál obsahuje futbalové ihrisko, ľahkoatletickú dráhu, detské dopravné ihrisko, volejbalové ihrisko, letné kino a prevádzkovú budovu s ubytovaním pre 22 osôb so saunou, tribúnou pre 200 osôb na sedenie a kaviarňou. Súčasťou areálu je lyžiarsky vlek s drevenou chatou. Volejbalové ihrisko vzniklo pri základnej škole.

V obci majú zastúpenie futbalisti (muži, žiaci, dorastenci a mladší žiaci), volejbalisti, hráči stolného tenisu a v obci funguje aj biatlonový klub.

Tabuľka 20 - Šport Breza

Šport - Breza	Údaj
Kúpaliská umelé a prírodné	0
Bazény kryté (okrem školských)	0
Bazény otvorené (okrem školských)	0
Bazény školské spolu (kryté a otvorené)	0
Telocvične - spolu	0
Telocvične - školské	0
Štadióny otvorené	0
Ihriská pre futbal (okrem školských)	1
Ihriská školské	0
Ihriská ostatné	1
Športové haly	0
Štadióny zimné (kryté a otvorené)	0
Otvorené ľadové plochy	0
Ostatné športové zariadenia	0

Zdroj: Štatistický úrad SR, MOŠ 2012

Významné kultúrne a športové podujatia v obci

Medzi významné kultúrne a športové podujatia patria:

- Deň matiek
- Deň otcov
- Deň rodiny
- Uvítanie detí
- Turistický výstup
- Rodinná zemiaková placka
- Stretnutie dôchodcov
- Poslanecký ples
- Mikuláš
- Prezentačné vianočné trhy
- Brezanská stopa
- Vianočný turnaj neregistrovaných hráčov v stolnom tenise
- Silvestrovský prechod Brezanským chotárom

- Zimný futbalový turnaj o Putovný pohár starostu obce
- Brezanská futsalová miniliga
- Volejbalový turnaj o putovný pohár MsČK
- Výstup na Jarovisko

Cestovný ruch

Poloha a prírodné danosti otvárajú veľké možnosti rozvoja rekreácie a turizmu v rámci intravilánu a katastrálneho územia obce Breza. Obec je obklopená prekrásnou prírodnou scenériou, ktorá láka stále viac turistov a milovníkov prírody.

Obec sa nachádza v Chránenej krajinnej oblasti Horná Orava, v dostupnej vzdialenosti k Oravskej Priehrade (cca 12 km), kde je možné vyžitie hlavne v letných mesiacoch a v blízkosti Zákamenného a Oravskej Lesnej, kde je možné lyžovať vďaka snehovým pomerom najdlhšie na Orave.

Z hľadiska cestovného ruchu je dôležité podporovať diferencovane regionálne potreby využitia rekreácie a turistiky na zlepšenie hospodárskych aktivít a zamestnanosti, na upevňovanie zdravia a rekondíciu obyvateľstva a na zachovanie a využitie kultúrneho dedičstva. Je tiež dôležité využiť polohu regiónu Oravy, ktorý je dobre prístupný z veľkých aglomerácii v Českej republike a v Poľskej republike, na budovanie vybavenosti pre zahraničnú návštevnosť so športovým a relaxačným zameraním plošne vo všetkých horských a podhorských sídlach.

V zimnom období má obec predpoklady na zjazdové a bežecké lyžovanie. V letnom období je potrebné zamerať sa na pešiu turistiku, cykloturistiku, letné športy a hry na ihriskách, cvičenie vo fitnescentre, oddych v prírode a piknik, špecifické rekreačné záľuby a aktivity (napr. vidiecky relaxačný a rekreačný pobyt), poznávanie histórie a rekreačné rodinné bývanie.

Turizmus môže byť zameraný hlavne na rodinný pobyt a rôzne formy agrorekreácie a agroturistiky.

Mikroregionálne vzťahy sú značné s obcou Lokca a Krušetnica. Makroregionálne vzťahy sa rozvíjajú s Poľskom a začínajú sa rozvíjať s Českou republikou.

Partnerská spolupráca:
- Gmina Pcim (PL)
- Obec Moravany (ČR)
- Obec Ostravice (ČR)

1.7 Príroda a životné prostredie

Charakteristika prírodného prostredia

Geologické, geomorfologické pomery

Katastrálne územie Brezy patrí do Podbeskydskej vrchoviny, ktorá je súčasťou vonkajších Karpát. Od najstarších čias po treťohory bolo zaliate morom, na dne ktorého sa neustále usadzovali mohutné vrstvy hornín, kým v oblasti stredných a vnútorných Karpát sa odohrávali zmeny. V období mladších treťohôr (v neogéne), kedy usadzovanie prebiehalo na dne mora v zníženinách na sever od vonkajších Karpát, bola už Orava súšou. Na území Beskýd a Podbeskydskej vrchoviny prebiehala intenzívna činnosť povrchovej a riečnej vody a vytvárala na pôvodne hladkých vrásových chrbtoch údolia Mutňanky, Kýčery a iných riek. V tomto období sa zemská kôra porušila početnými zlomami, medzi nimi aj zlomom v údolí Bielej Oravy, pozdlž ktorého celé údolie pokleslo až k zlomu Podbeskydskej brázdy, ktoré delí Slovenské Beskydy a Podbeskydskú vrchovinu. Po ústupe ľadovcov sa zvýšila akumulačná činnosť riek na území Brezy a vznikli naplavené terasy Mutňanky a Bielej Oravy. Zvetrávaním sa drobili hrubšie horniny a pod vplyvom chemického zvetrávania sa utvorili rôzne druhy pôd.

Povrchové tvary územia Brezy sú výsledkom jeho geologického vývoja. Zastúpené sú tu tvary vrásových štruktúr s mäkkým jadrom, ktoré sa vplyvom erózie značne rozčlenili a vytvorili typické stredohory. Ide o skupinu Zrazu (968 m), Vyšnej Poperačky a Vrát (1042 a 1051 m) a Golaniek (Uhlisko 802 m). Hlavné chrbty Zrazu a Vrát získali severojužný, Golaniek západovýchodný smer, eróziou vytvorené výbežky sú na ne kolmé. Medzi nimi sa nachádzajú široké erózie údolia vytvorené potokmi do tvaru V.

Tam, kde sa Biela Orava a :Mutňanka zarývali do podkladu, vyhlbili rozsiahle znížené údolia a na ich okraji diluviálne terasy. Na ich úpätí sú miestami odkryté pevné flyšové horniny, kde vidno ich lavicovité uloženie, napríklad na výbežkoch Pekelnej v údolí Bielej Oravy. Pieskovce vidieť aj na dne riečiska Bielej Oravy, ktoré je vyhlbené až po ich vrstvy. Z nánosových tvarov na území Brezy dajú sa rozpoznať aj takmer ideálne naplavené roviny Mutňanky a Bielej Oravy. Osobitne pozoruhodná je morfológia riečísk, najmä ohyby Mutňanky a zaklesnutý meander Bielej Oravy pod Brezou, ktorý patrí medzi najkrajšie na Orave.

Vertikálna členitosť územia Brezy vyplýva z geomorfológie. Podbeskydská vrchovina na území Brezy vyčleňuje na jednej strane horskú skupinu Zrazu (968 m), na druhej strane skupinu Vyšnej Poperačky a Vrát (1042 a 1051 m), ktoré sú od seba oddelené dolinou Kýčery. Horská skupina Zrazu sa na západ zvažuje do doliny Mutňanky, ktorá ju oddeľuje od skupiny Kýčery (944 m). Kýčera patrí Krušetnici, no je neoddeliteľnou súčasťou krajinného obrazu údolia Mutňanky. Horská skupina Poperačky a Vrát sa na východ zvažuje do údolia Veselovského potoka a jej svahy patria Lokci a Oravskej Jasenici.

Skupina Zrazu sa k Mutňanke zvažuje mierne a vytvára veľa plytkých i hlbších údolí, do doliny Kýčery sa zvažuje prudko a údolia jej takmer chýbajú, alebo sú veľmi plytké a krátke. Kým údolia a výbežky smerujúce k Mutňanke sú dlhé až 2 km, svahy smerujúce ku Kýčere len 0,5 km.

Hrebeň horskej skupiny Zrazu začína Skalnitým (939 m), prechádza cez sedlo (909) na Kýčerku (932), Smolenky (944), sedlo Dielnice, vrch Zraz (968) a výbežok Na Zraze (915 a 908 m). Na západ vystupuje zo skalnitého dlhý výbežok ku káte 836, odkiaľ prudko spadá k Mutňanke, z Kýčerky (949 a 939 m) ide výbežok Sedláčky, zo Smoleniek (949 m) výbežok Holého vrchu a Grúňa (921 m), ktorý sa dolina mi potôčikov na západe člení na Svetlice so Skladiskami, Bielu hlinu, Pálčie a Vyšné Holice, takisto zo Zrazu (968 m) idú ešte výbežky Uhorky (912) a Zhorelísk (778 m), ktoré sú od seba oddelené

Poduhrovským potokom. Kóta 908 m (Na Zraze) tvorí vrchol bochníkového útvaru, z ktorého vystupujú na juh široké výbežky: Šutkovka, Stračí háj, Brehy, Podraz. Medzi nimi sú plytké údolia: Ševcova jamka, Medzi brehy, Horňanský potôčik. Na východ sa skláňajú svahy pomenované Lány, Za lány a Mikuška. Svahy a plytké údolia vedúce do doliny Kýčery sú pomenované názvami vrchov, pod ktorými je svah, resp. ku ktorému vrchu vedie dolinka (pod Zraz, pod Dielnice, pod Smolenky, pod Kýčerku).

Hlavný hrebeň skupiny Vrát vedie z Polian cez Nižnú Poperačku (1038), Marušu (1001) a Vyšnú Poperačku (1042) na Vráta (1051) a kótu 1025, odkiaľ sa znižuje na Klinček (853), Pekolnú (877 a 861 m). Z Poli an vedie výbežok na Beňadovské sedlo, z Nižnej Poperačky ide výbežok medzi potok Poľanový a Záuhrovský. Vyšná Poperačka sa ako mohutný masív člení plytkými dolinkami Zauhrovského potoka a Beňadikova na Poperačku, Uhrovky a Mikušku. Vráta vysielajú na západ výbežok Medziskala s Klimovkou, obmedzený dolinkami Za skalou a Medziskala (kóta 1025), výbežok na Polianky a odtiaľ jeden na Smrečiny (831 m) a Podsmrečiny a druhý na Páleničky a Hrebenec, ktorý vedie až nad Brezu. Medzi nimi je dolinka Krmičky. Potok Laseník oddeľuje výbežok Páleničiek od výbežku Pekelnej, na svahoch ktorej sú lány Za kaplicou, Pod horou, Jarovisko.

Hlavný hrebeň Golaniek je na katastrálnom území Brezy zastúpený vrchom Surov a Uhlisko (802 m), ktorého výbežky vedú na sever a nesú miestne názvy Končitý vršok a Nad mlynom, Medzi potokmi, Nad hájom (732) a Komanišky (732). Oddelené sú dolinkami Osičiny, Medzi potokmi a Klinec.

Naplavená rovina Mutňanky má od severu na juh názvy Bor, Pred skladiská, Nižná paseka, Štrbánky, Koleso a už pri Orave Lúhy a Bršlice a Za Brezou, rovina Oravy Krkanov Lužok, Sihoť, Zákluč, Kamenec a Podháj. Okrem toho svahy jednotlivých výbežkov majú ďalšie názvy, ktoré sa dodnes používajú.

Na geologickej stavbe územia Brezy sa najväčšmi zúčastňujú pieskovce a iné horniny flyšu. Pieskovce sa vyskytujú na všetkých svahoch v rozličnej hĺbke, vystupujú však na povrch najmä na ich okrajoch, na diluviálnych terasách. Odkryvy sa nachádzajú na úpätí Pekelnej pri Bielej Orave, v doline Kýčery aj Mutňanky, ale aj na iných miestach. V dávnej minulosti sa v niektorých častiach chotára ťažili aj železné rudy, ktoré sa potom odvážali na ďalšie spracovanie až do Krakova.

Obsah minerálov v horninách miestami ovplyvnil aj chemickú skladbu podpovrchových vôd. Jeden prameň zemitej sirnatej vody vyteká z diluviálnej terasy pod Vyšnými Holicami pri ceste z Brezy do Mútneho. Ide o vodu s nízkym obsahom minerálov a kysličníka uhličitého.

Hydrologické, klimatické a pôdne pomery

Výsledkom zrážkových pomerov a geologickej stavby na katastrálnom území Brezy sú jej hydrologické pomery. Horniny nie sú dokonale stmelené a prepúšťajú vodu. Nepriepustná vrstva je však plytká, jej kapacity a zásoby vody sú malé, výdatnosť prameňov je preto malá, nepravidelná a závisí značne od zrážok. Pramene často nevychádzajú na povrch z jedného miesta, podzemná voda sa objavuje po celej šírke žily nepriepustných hornín tam, kde vychádzajú na povrch. Na takýchto miestach sa potom objavuje močaristá plocha, ktorú odvodňuje potôčik.

Z povrchových prameňov sa v dedine využívala (a ešte aj dnes je možné ju využívať) voda na Horňanskom potôčiku pri Brčákovi a Diškancovi, ako aj pri Kadlubcovi v Starej Vsi. Z podzemných vôd sa čerpala jednak kopanými a obmurovanými studňami s váhadlom (u Karola a Jozefa Verníčkovcov v Starej Vsi) alebo s kolesom na hriadeli (u Štefana Podstreleného, Štefana Hladeka, Karola Šimeka, Jána Mušáka, Karola Paríška, Jána Vnučáka v Kúte, u Žatkuliaka), jednak, a to až neskoršie, bitými studňami s pumpou. Kým kopané studne boli spravidla verejné, bité boli vlastníctvom majiteľa dvora.

Zavedením vodovodu zo zdrojov pod Zárubami, pod Brabirkou a z Podhory znížil sa význam studní a postupne sa vyraďujú z používania.

Prameništia sú na území Brezy rozmiestené pomerne rovnomerne. Na západných svahoch horskej skupiny Zrazu i Vrát sú odvodňované dlhými stromovitými sústavami potôčikov, z ktorých najdôležitejší je Podgrúňový potok, Poduhorkový potok, Rybárkový potok, v skupine Zrazu potok Poľany, potok Za Uhrovky, Za skaľá a Medzi skaľá v skupine Vrát. Na východných svahoch skupiny Zrazu sú potôčiky krátke a majú málo vody. Západné svahy horskej skupiny Zrazu odvodňuje Mutňanka, jeho východné svahy a západné svahy horskej skupiny Vrát Kýčery. Potoky zo skupiny Uhliska sú jednoduché (nerozvetvené) a tečú na sever do Bielej Oravy. Kýčera v čase lejakov odnáša z územia do Bielej Oravy veľa sedimentov, a preto tu v roku 1961 vybudovali sedimentačnú nádrž. Podobná zdrž bola vybudovaná aj na Mutňanke v roku 1982.

Katastrálne územie Brezy patrí do povodia Bielej Oravy, ktorá tečie územím v dĺžke 4,5 km, jej prietok sa počas roka značne mení. Najvyššie stavy dosahuje v čase letných búrok, keď je obohatený o povrchovú vodu, a v čase topenia snehu; najnižšie sú v čase babieho leta v októbri. Povodne v minulosti neraz zaliali poriečne roviny Bielej Oravy a aj obci Breza spôsobili značné škody. Biela Orava pravidelne zamŕza. Dĺžka trvania ľadovej kôry pod vplyvom počasia však značne kolíše.

Breza sa nachádza približne v strecie severného mierneho pásma, charakterizovaného západným prúdením. Územie je otvorené na západ, a preto v ňom prevládajú západné vplyvy, no značný vplyv na podnebie má aj pevnina, čo sa prejavuje horúcimi letami a studenými zimami, prípadne suchými horúcimi, alebo mrazivými vetrami. Tieto vplyvy zmierňuje prirodzená hrádza Pekelnej, stojaca priamo v smere východných vetrov, takže podnebie Brezy najmä v zime je miernejšie ako v oravsko-novotargskej kotline. Pôsobia aj hmoty Severného ľadového oceánu a Baltického mora, ktorých vplyv zmierňuje priečna poloha Slovenských Beskýd a Podbeskydskej vrchoviny. Nadmorská výška (604 m n. m.) spôsobuje znižovanie teploty a pribúdanie zrážok s výškou, najmä v zime.

Celkove je pre Brezu príznačná veľká premenlivosť a nestálosť počasia, ktorá sa prejavuje nepravidelným striedaním teplých a studených, suchých a vlhkých období.

Pod vplyvom týchto činiteľov je priemerná ročná teplota asi 6°C v dolinách a 4-5°C na vrchoch. Najteplejším mesiacom je júl s priemernou teplotou 14,6 °C, naj chladnejším je január s priemernou teplotou - 6 °C. Táto teplota sa znižuje na každých 100 m nadmorskej výšky priemerne o 0,6 °C, takže na kopcoch je priemerná teplota 4,2 °C.

V zrážkach patri Orava medzi najdaždivejšie oblasti Slovenska. Priemerný ročný úhrn zrážok je 1114 mm. Najviac zrážok spadne v lete v júni, júli, najmenej v zime, vo februári. Počet dní so zrážkami je priemerne 190 ročne. Výška snehovej pokrývky je priemerne 75 cm, počet dní s jej trvaním 176. Obec Breza patrí spolu s hornou Oravou do oblasti chladného podnebia.

Pôdy sú produktom pôsobenia klimatických, geologických a biologických faktorov. Na území Brezy sa vyvinuli viaceré pôdne druhy. Kamenité pôdy majú viac ako 80 % skeletu, sú to najmä riečne štrky, v ktorých chýba A-horizont. Ľahšie pôdy sú zastúpené pôdami hlinito-piesočnatými, ktorých rozšírenie je značné. Väčšina územia patrí do oblasti týchto pôd, tiahnúcich sa pásmom karpatského flyšu. Zo stredných pôd hlinité sa vyskytujú len ojedinele, najmä na naplavenine pod Brezou, zvanou Podháj a Kamenec. Tieto pôdy obsahujú aj najvyššie množstvo humusu. Rozšírené sú aj pôdy ílovito-hlinité a hlinito-ílovité. Sú súdružné so živinami i vlhkosťou, takže ak sú dostatočne kyprené, bývajú vyhovujúcimi ornými pôdami. Vyskytujú sa na diluviálnej terase po ľavom brehu Bielej Oravy a Mutňanky a na dolnom úpätí vrchov v ich údolí. Ílovité pôdy občas vystupujú na povrch najmä tam,

kde sú zberne podzemnej vody, ktoré vytvárajú charakteristický pramenný močiar. Na území Brezy prevláda podzolizačný pôdotvorný proces. Zrážky majú prevahu nad výparom, voda vsakuje do pôdy, rozpúšťa soli v povrchovej vrstve a splavuje ich do spodiny. Vyvinuté sú najmä vlastné podzoly s vybieleným chudobným 20 - 40 cm silným horizontom A_2 a s B- horizontom. Zaujímajú polohu nad 620 m n. m. Priamo v údolí prevládajú pôdy stredne podzolované, vyžadujúce neustále hnojenie. Rašelinové pôdy (slatiny, vrchoviština) sa vyskytujú na území zvanom Bôr.

Rastlinstvo a živočíšstvo

Rastlinstvo

Po ústupe neogénneho mora v jadrovej oblasti Oravy subtropické rastlinstvo (s listnatými a sčasti stále zelenými stromami a neskôr tzv. arktoterciárne, zložené z listnatých opadavých stromov, ihličnatých stromov a bylín) vystriedalo bo reálne rastlinstvo.

V starších štvrtohorách v ľadovej dobe na blízkej Babej hore a Piľsku sa rozprestieral ľadovec. V údolí Brezy bola tundra zložená z porastov drobných kríčkov, machov a na uzavretých miestach sa zachovala breza, osika a lieska. Po tomto období nastalo oteplenie. Tundrová vegetácia ustupovala na sever a na jej miesto prichádzali teplomilné rastliny, najmä bôr (preboreálna doba) a potom lieska (obdobie boreálne), ktorá zasahovala až do výšky 1400-1600 m. Po ďalšom oteplení (atlantické obdobie) ustúpili liesky pred čistými smrekovými porastmi, ktoré sa zachovali na území Brezy až do príchodu kolonistov. Títo ich rúbali a vytvárali ostrovy ornej pôdy, až sa ich rozsah znížil na dnešný stav.

Breza patrí do oblasti karpatskej kveteny, podoblasti beskydskej kveteny. Formácia lesa je zastúpená najmä monokultúrami smrečín (*Piceetum*), nachádzajúcimi sa vo všetkých lesných plochách. Najčastejšie roztrúseným druhom je jedľa (*Abies alba*). Vedúcimi druhmi podrastov sú papraď samčia, kyslička obyčajná, čučoriedka obyčajná a niektorí zástupcovia machov (*Entodon Schrederi, Hylocomium splendens, Polytrichum atenuatum* a iné). Táto formácia vytvára aj ojedinelé ostrovčeky, alebo riedky porast pastvín, pričom však podrast je typicky lúčny, najmä v okrajových lesíkoch. V tejto oblasti miestami nájdeme svetlú zeleň skorušiny, mukyne, javora horského, vŕby sivej, bazy čiernej, maliny a iných druhov. Formácia lesa patrí do horského pásma, pričom hranica lesa sa tu pohybuje od 650 do 850 m. Drevo z lesov sa v minulosti spracúvalo na urbárskej píle, ktorá bola pri mlyne na Mutňanke. Dnes sa vozí do drevárskeho závodu v Oravskom Podzámku.

Ostatné rastlinstvo patrí do podhorského pásma, ktorého vyššiu oblasť tvoria horské lúky a pasienky. Z rastlín sú tu najdôležitejšie okrem tráva šachorovitých škarda močiarna, vresovec obyčajný, čučoriedka obyčajná, borievka obyčajná, lieska obyčajná, breza biela, osika a iné.

Nižšiu oblasť tvorí oblasť kultúrnych rastlín. Jej typickou črtou Je úplná bezlesosť. Na medziach a neplodných miestach rastie trnka obyčajná, šípka, jarabina, lieska a iné. Z bylín sú známe okrem tráv alchemilka obyčajná, púpava obyčajná, lipkavec jarný, veronika obyčajná, marinka obyčajná, materina dúška,. králik obyčajný, sedmokráska chudobka a iné. Najbežnejšími kultúrnymi rastlinami, ktoré sa tu počas súkromného hospodárenia pestovali, boli zemiaky, ovos, jačmeň, raž, kapusta, ľan, kŕmna repa, mak, z krmovín ďatelina vika a rozličné druhy siatych tráv (bojínok lúčny, psinček ovsiar a iné). V súčasnosti na spoločných plochách sa dáva prednosť pestovaniu krmovín, na plochách záhumienkárov sa ďalej pestujú zemiaky, kŕmna repa, kapusta a iné druhy zeleniny.

Najmladšou vegetačnou oblasťou je plocha intravilánu obce s vegetáciou záhrad, orientovaných na pestovanie viacerých druhov koreňovej a plodovej zeleniny, ovocných stromov (najmä jabloní, hrušiek, sliviek, ríbezlí, egrešov, experimentálne aj teplomilnejších druhov).

V najnižšie položenej oblasti a v dolinách potokov sa vyskytuje vodomilné, rastlinstvo (hydrofytná vegetácia). Zastúpené je sitinami, páperníkom pošvatým, prasličkou roľnou, blatúchom močiarnym, prvosienkou jarnou, kuklíkom potočným a inými druhmi. Vyskytuje sa tu aj viacero druhov machov. Z botanického hľadiska najvzácnejšia je močiarna vegetácia Bôru, ktorá bola 31. augusta 1984 a 30. júna 1988 vyhlásená pod menom Beňadovské rašelinisko výnosom Ministerstva kultúry za chránené územie.

Živočíšstvo

Živočíšstvo okolia Brezy sa vyvíjalo podobne ako rastlinstvo. Spočiatku prevládali lesné druhy. Zásluhou človeka sa rozširovali plochy stepných kultúr, a tým sa aj živočíšstvo týchto oblastí vytláčalo do vyšších polôh. Veľa stepných druhov žije pri človeku (hrabavé a vodné vtáctvo, zajac, ovca, koza, pes, mačka). Niektoré druhy, obývajúce stepi, však človek vyhubil (los, zubor, vlk). V súčasnosti Oravu zaraďujeme do paleoarktickej zoogeografickej oblasti (eurosibírskej podoblasti, do zóny lesov). Zo skupiny bezstavcov sa v tejto oblasti vyskytuje množstvo druhov z každého živočíšneho rodu, triedy a kmeňa.

Zo skupiny stavovcov sú zastúpené všetky triedy tohto kmeňa. Z rýb sa vyskytuje pstruh, lipeň, hlavátka, hlaváč, jelšovka, mrena, podustva a ostatné druhy mrenového pásma v Bielej Orave a Mutňanke. Z triedy obojživelníkov tu žije skokan hnedý, ropucha obyčajná, kunec hnedý, rosnička zelená, mlok zemný, salamandra škvrnitá. Z triedy plazov sa vyskytuje vretenica obyčajná, užovka obyčajná, slepúch obyčajný a jašterica obyčajná.

Trieda vtákov je zastúpená týmito druhmi: vrana popolavá, havran poľný, straka obyčajná, sojka, škorec obyčajný, hýľ veľký, pinka, vrabec domáci, škovránok európsky, sýkorka, drozd čierny, žlna zelená, lastovička, bielorítka, rybárik, ďateľ čierny, kukučka, sova ušatá, kuvik horský, kaňa myšilov, jastrab, krahulec, hus divá a domáca, kačica divá a domáca, potáplica veľká, hlucháň, jariabok. Zvlášť cenný je bocian biely a čierny, ďateľ malý.

Trieda cicavcov predstavuje najvýznamnejšiu skupinu stavovcov. Okrem domácich druhov sa vyskytujú: jež obyčajný, krt obyčajný, netopier ušatý, zajac poľný, veverica obyčajná, syseľ obyčajný, hraboš poľný, líška obyčajná, kuna lesná, tchor obyčajný, lasica obyčajná, mačka divá, sviňa divá, jeleň, srnec hôrny, rys.

Územie Brezy na ploche cca 2251 ha z krajinného hľadiska je veľmi pestré. Možno ho rozdeliť na krajinný celok lesný (horská skupina Zrazu a Vrát), stepný (pasienky a lúky všetkých troch horských skupín), poľnohospodársky (obrábané naplavené poriečne roviny) a zastavených plôch (intravilán obce). Lesy pôvodne nepredstavovali súvislé plochy. Odlesnené svahy horských chrbtov s pasienkami a lúkami sa stávajú typicky horskými stepami, ktoré sa využívajú na jar na získavanie krmovín, a v lete a v jeseni na pasenie. Obnovuje sa v nich pôvodná druhová skladba vegetácie. Naplavené roviny, orané a osievané kultúrnymi rastlinami predstavujú už len torzo bývalej poľnohospodárskej krajiny. Rozširuje sa zastavená plocha obce ako typický sídelný krajinný celok.

Na katastrálnom území Brezy je vzácny súlad týchto krajinných celkov, pozoruhodné sú prírodné scenérie Mutňanskej doliny s jemne modelovaným hlavným údolím a vedľajšími dolinami, vedúcimi k hrebeňu horskej skupiny Zrazu s rozmanite usporiadanými skupinami stromov, doliny Kýčery, o niečo divokejšej, najmä v jej závere na Poľanách. Okrem krajinných celkov na území Brezy pôsobivé sú aj ich detaily, ako sú asociácie rastlín pri potokoch v prebúdzajúcej sa prírode, na okraji lesov,

na medziach, ale aj vo vyšších polohách. Chotár obce Breza je známy výskytom lesných plodov, najmä jedlých húb, ktoré v posledných rokoch lákajú veľa návštevníkov aj z mimo oravského okolia.

Územná stabilita

Regionálny ÚSES vymedzil v riešenom území nasledovné prvky:
- Nadregionálny biokoridor je Podbeskydská vrchovina.
- Biokoridory regionálneho významu sú Biela Orava – Mútňanka - Podskalník, Biela Orava – Šutkovka – Zraz – Poperačka, Podraz - Zraz

Regionálne biocentrá sú PR Beňadovské rašelinisko /časť alúvia Mútňanky/, Kýčerka, Svahy pri Breze.

Prvky ÚSES možno doplniť interakčnými prvkami, ktoré v poľnohospodárskej krajine tvorenej ornými pôdami a pasienkami tvoria prvky drevinovej vegetácie rastúcej okolo vodných tokov a na medziach.

Negatívnymi resp. stresovými javmi v krajine v zmysle chápania našej krajinnoekologickej školy sú zložky krajiny s potlačenou homeostázou a potrebou umelého prísunu energie ako aj prvky priamo znečisťujúce a zhoršujúce životné prostredie. Patrí sem areál poľnohospodárskeho majetku, veľkoplošné lány ornej pôdy, línie produktovodov, dopravné koridory.

Ochrana prírody
Riešené územie celé spadá do územia Chránenej krajinnej oblasti Horná Orava. Územie katastra spadá do hydrogeologického rajónu Vonkajší flyš – Beskydy a Oravská Magura. Tento rajón je chudobný na výskyt podzemných vôd a sú tu len minimálne zásoby povrchových vôd. Podzemné vody sú viazané na zóny zvetrávania a prípadne tektonických porúch.

Na území katastra sa nachádza šesť pásiem hygienickej ochrany vodných zdrojov ohraničujúcich sedem prameňov, ktoré boli vyhlásené Okresným národným výborom v Dolnom Kubíne 14.10.1987 pod názvom vodný zdroj Breza.

Nakladanie s odpadmi

Obec Breza zabezpečuje zber separovaného odpadu prostredníctvom kontajnerov na separovaný odpad, ktoré sú umiestnené na zbernom dvore a pravidelným zberom plastu a skla po uliciach, ktorý sa uskutočňuje každú prvú stredu v mesiaci. Pravidelným odvozom sa docielilo, že triedenie v obci je na dobrej úrovni. Kontajner na textil sa nachádza pri predajni COOP Jednota a je pravidelne vyprázdňovaný. Po modernizácii zberného dvoru je možnosť pre občanov zapožičať si veľkoobjemový kontajner pre väčší objem odpadu.

V rámci projektu „Zefektívnenie a rozšírenie systému separovaného zberu v obci Breza„ :
- v roku 2011 sa zorganizovali 2 informačné aktivity zamerané na zvyšovanie osvety obyvateľov obce,
- v roku 2012 sa vybudoval zberný dvor s plochou 247,7 m2,
- v roku 2014 sa zakúpila potrebná technológia - 6 ks kontajnerov na separovaný odpad, 1 ks kontajner na elektroodpad, 25 000 ks plastových vriec a traktor,
- začiatkom septembra 2014 bude dodaná zvyšná technológia a to ramenový kontajnerový nosič a šmykom riadený nakladač.

V obci Breza sa nachádza aj zberný dvor pre samosprávy okresu Námestovo (zamestnáva cca 20 ľudí), v rámci ktorého sa vyseparuje nasledovné množstvo odpadu:
- plasty – 400 – 500 t (ENWASTE s.r.o., Zvolen, General Plastic, a.s., Kolárovo a Ekolumi, s.r.o., Banská Bystrica),
- papier – 200 t (Ekolumi, s.r.o., Banská Bystrica),
- viacvrstvové kombinované materiály (VKM) „tetrapaky“ – 40 t (KURUC - COMPANY spol. s r.o., Veľké Lovce),
- kovové obaly – 12 – 13 t (Confal a.s., Slovenská Ľupča),
- sklo – 1 000 t (VETROPACK NEMŠOVÁ s.r.o., Nemšová).

Nevýhodou zberného dvora je skutočnosť, že funguje v prenajatých priestoroch. Do budúcnosti by bolo potrebné zrealizovať pre samosprávy okresu Námestovo v obci Breza regionálny zberný dvor.

Na území katastra je potrebné odstrániť nelegálne skládky TKO.

Skládka komunálneho odpadu sa v katastrálnom území nenachádza a so zriadením novej skládky odpadu sa v návrhovom období neuvažuje. Centrálna skládka sa nachádza v obci Zubrohlava. Obec v súčasnosti spracováva nový program odpadového hospodárstva. Nakladanie s komunálnymi a drobnými stavebnými odpadmi v obci upravuje Všeobecne záväzné nariadenie.

1.8 Samospráva a rozpočet obce

Samospráva obce

Obec Breza sa v súlade so zákonom SNR č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení stala samostatným subjektom s vlastnými kompetenciami a príjmami.

Orgány obce

Základnými výkonnými orgánmi obce Breza sú:

- obecné zastupiteľstvo,
- starosta obce.

Adresa obecného úradu: **Obec Breza, Obecný úrad, Breza 56, 029 53 Breza**

Starosta obce - starosta obce je predstaviteľom a najvyšším orgánom obce Breza. Je štatutárnym zástupcom obce v majetkoprávnych, pracovnoprávnych vzťahoch obce a v administratívnoprávnych vzťahoch je správnym orgánom. Funkcia starostu je verejnou funkciou, do ktorej je zvolený na štvorročné funkčné obdobie a končí zložením sľubu novozvoleného starostu.

Obecné zastupiteľstvo - obecné zastupiteľstvo je zastupiteľský zbor obce zložený z poslancov volených v priamych voľbách obyvateľmi obce na štvorročné funkčné obdobie, totožné s funkčným obdobím starostu. Počet poslancov na príslušné volebné obdobie sa určuje podľa počtu obyvateľov obce.

Vo funkčnom období 2014 – 2018 bolo zvolených **9 poslancov.**

Rozpočet obce

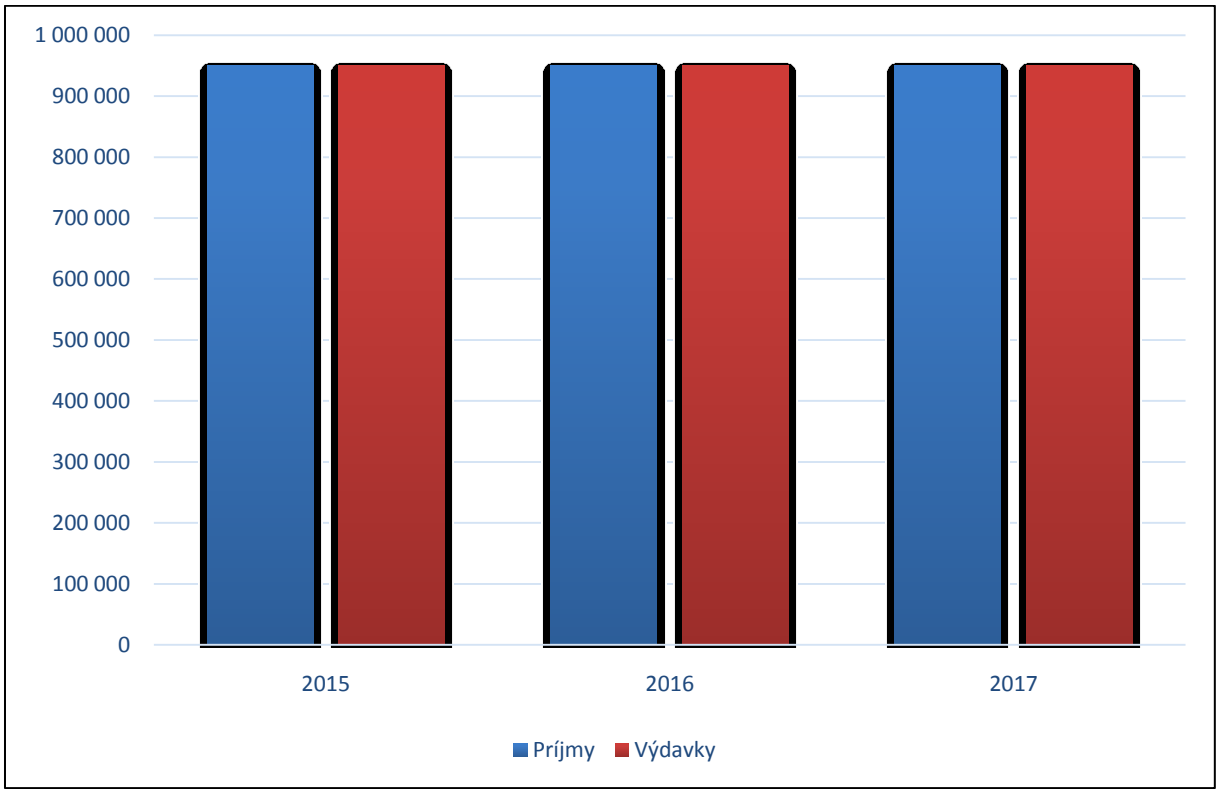
Rozpočet obce je základným nástrojom financovania a regulovania činnosti samosprávy pri plnení úloh vyplývajúcich zo zákona a pri realizovaní svojich rozvojových plánov. Na rok 2016 bol obecným zastupiteľstvom schválený rozpočet s celkovými plánovanými príjmami vo výške 949 555 EUR. Z celkových príjmov rozpočtu predstavujú bežné príjmy obce v roku 2016 výšku 938 655 EUR.

Rozpočet obce na roky 2015-2017:

	2015	2016	2017
Bežné príjmy obce	938 655	938 655	938 655
Kapitálové príjmy obce	400	400	400
Finančné príjmy obce	0	0	0
Príjmy spolu	**949 555**	**949 555**	**949 555**
Príjmy RO s právnou subjektivitou	10 500	10 500	10 500
Bežné výdavky obce	315 111	315 111	315 111
Kapitálové výdavky obce	44 910	44 910	44 910
Finančné výdavky obce	20 416	20 416	20 416
Výdavky spolu	**949 555**	**949 555**	**949 555**
Výdavky RO s právnou subjektivitou	569 118	569 118	569 118

Zdroj: Obecný úrad Breza

Vývoj príjmov a výdavkov rozpočtu obce v rokoch 2015 -2017

Zdroj: Obecný úrad Breza

Tabuľka 21 - Hospodárenie obce Breza

Hospodárenie obce Breza (2014)		
Indikátory	**Obec Breza**	**Priemer obcí SR**
Základná bilancia	0,6 %	0,1 %
Dlhová služba	2,8 %	7,7 %
Celkový dlh	10,3 %	18,9 %
Záväzky aspoň 60 dní po splatnosti	0,0 %	0,4 %
Okamžitá likvidita	107,7 %	141,6 %

Zdroj: www.hospodarenieobci.sk

Celkové finančné zdravie – dobré finančné zdravie (4,6 / 6).

SWOT analýza

Silné stránky	Slabé stránky
Hospodárska oblasť • Blízkosť štátnej hranice s Poľskou republikou • Blízkosť okresného mesta Námestovo • Vhodné podmienky na rozvoj vidieckej turistiky • Vhodné terény na výstavbu lyžiarskych vlekov a prítomnosť lyžiarskeho strediska • Vhodné podmienky na rozvoj turistiky a cykloturistiky • Obec má spracovaný územný plán • Moderné verejné osvetlenie • Vybudovaný hospodársky dvor **Sociálna oblasť** • V obci je ZŠ s MŠ • Žiaci sa aktívne zapájajú do regionálnych, celoštátnych a zahraničných súťaží • Aktivity v rámci mimoškolskej činnosti • Obecná knižnica • Rastúci počet obyvateľov • Rastúci počet narodených detí • Možnosť rozšírenia územia o pozemky pre IBV • Vybudovaná športová infraštruktúra (športový štadión s tribúnou a lavičkami, volejbalové ihrisko, atletická dráha, klzisko, doskočisko, detské dopravné ihrisko) • Organizovanie športových podujatí • Fungujúce a aktívne mažoretky • Aktívne športové kluby • V obci funguje DHZO • Aktivity v obci vyvíja SČK • Obec zabezpečuje opatrovateľskú službu	**Hospodárska oblasť** • Obec sa nachádza mimo hlavného cestného ťahu • Potreba rekonštrukcie miestnych komunikácií a chodníkov • V obci chýbajú chodníky a parkoviská • Chýbajúce a nedostatočne využívané existujúce rekreačné zariadenia • Nedostatočné vybavenie infraštruktúrou cestovného ruchu • Málo stredných podnikateľských subjektov generujúcich pracovné miesta v obci • Rozdrobenosť pozemkov a komplikovanosť vlastníckych vzťahov • Mosty v obci sú v zlom technickom stave **Sociálna oblasť** • Potreba rekonštrukcie MŠ • V obci chýba telocvičňa • Potreba rekonštrukcie požiarnej zbrojnice • Nevyhovujúci technický stav kultúrneho domu • Nedostatočne rozvinuté a predovšetkým chýbajúce sociálne, zdravotnícke a komunitné služby • Absencia náučných chodníkov • Nedostatočná propagácia obce • Chýbajú kluby zastrešujúce aktivity v obci • Slabo využívaná obecná knižnica • Neexistujú aktuálne tlačené materiály o obci • Monografia obce je z roku 1990 • Chýba miestne značenie informačnými smerovými tabuľami

• Obec vydáva obecné noviny • Folklórny súbor Kýčera • Detský folklórny súbor a spevácky súbor Svetielko • Zachované tradície a tradičné remeslá • Množstvo kultúrnych a športových podujatí v obci • Ubytovacie zariadenia v obci • Možnosť turistiky v okolí (Babia hora, Pilsko) • Sociálne byty v obci • 5 autobusových zastávok • Obec má dom smútku s potrebným vybavením • Rozvoj spolupráce medzi socio-ekonomickými partnermi. **Environmentálna oblasť** • Kataster obce sa nachádza v CHKO Horná Orava • Obec má spracovaný Program odpadového hospodárstva • Nenarušené prírodné prostredie • Vysoká lesnatosť a produkcia drevnej hmoty • Obec má spracovaný Program odpadového hospodárstva obce • Zavedený separovaný zber odpadov • Obec má vybudovaný zberný dvor • Prameň minerálnej vody – vajcovky • Množstvo studničiek v okolí obce • Kvalitné zdroje pitnej vody • Vybudovaná vodovodná sieť • Protipovodňová hrádza	• Rozmáhajúci sa vandalizmus v obci • Málo partnerských organizácií a samospráv zo zahraničia **Environmentálna oblasť** • Nedobudovaná kanalizácia • Nedostatočne vyregulovaná rieka Biela Orava • Existencia čiernych skládok odpadov • Obec nie je splynofikovaná • Potreba komplexného riešenia BRKO • Nedostatočné množstvo odpadkových košov rozložených na území obce • Chýbajúce parky a oddychové miesta v obci • Pretrvávajúce nedostatočné povedomie a nízka zodpovednosť občanov
Príležitosti	**Ohrozenia**
Hospodárska oblasť • Využívanie EŠIF a rôznych dotácií • Rozvoj agroturistiky a cestovného ruchu • Podpora podnikateľských subjektov • Rozširovanie a modernizovanie	**Hospodárska oblasť** • Nerealizácia obnovy ciest a komunikácií a ich ďalšieho rozširovania • Zhoršenie dopravnej dostupnosti a s tým spojené zníženie atraktívnosti

infraštruktúry
- Aktualizácia územného plánu
- Podpora rozvojových investícií
- Vytvorenie nových pracovných miest najmä v malom a strednom podnikaní a službách
- Rekonštrukcia a modernizácia technickej infraštruktúry
- Zintenzívnenie spolupráce s okolitými obcami ako aj cezhraničnej spolupráce, ako aj nadviazanie nových partnerských vzťahov so samosprávami v zahraničí
- Realizácia projektov podporujúcich využitie obnoviteľných zdrojov energie
- Rozvoj cykloturistiky
- Vytvorenie nových pracovných miest v službách cestovného ruchu

Sociálna oblasť

- Podporovanie výstavby rodinných domov v obci
- Rozširovanie služieb občianskej vybavenosti
- Rozvoj zariadení pre kultúru a šport
- Zlepšenie služieb na trávenie voľného času v obci pre miestnu mládež
- Výstavba náučných trás rôzneho zamerania
- Vhodné predpoklady pre rozvoj bežeckého lyžovania v zime
- Podpora ubytovania v súkromí
- Zapojenie sa do členstva v rámci Klastra Orava
- Podporovanie činnosti záujmových spolkov a združení
- Vybudovanie kamerového systému v obci

Environmentálna oblasť

- Rozširovanie a modernizovanie infraštruktúry v oblasti životného prostredia
- Zapojenie do ochranných aktivít mládež

územia pre investorov
- Dlhodobé pretrvávanie problémov okolo vlastníckych vzťahov k pôde s neidentifikovaným vlastníctvom (neznámi vlastníci)
- Pretrvávanie podfinancovanosti obce zo strany štátu a prenášanie kompetencií na obce bez primeraného finančného krytia
- Zhoršujúci sa stav obecných stavieb a komunikácií
- Neochota obyvateľov uskutočňovať podnikateľské aktivity
- Nedostatok investičného kapitálu

Sociálna oblasť

- Vysoká nezamestnanosť
- Nerozvíjanie spolupráce, vrátane cezhraničnej, prípadne medzinárodnej
- Zánik ZŠ a MŠ v obci
- Zvyšovanie nezamestnanosti a nemožnosť obyvateľov obce nájsť uplatnenie na trhu práce
- Nedostatok financií občanov na sociálne a zdravotnícke služby
- Trvalý odchod mladých ľudí u obce

Environmentálna oblasť

- Nedobudovanie infraštruktúry v oblasti životného prostredia
- Hrozba záplav od rieky Biela Orava
- Nárast množstva vyvážaných odpadov
- Nízka disciplína pri nakladaní s odpadmi
- Neriešenie problému existencie nelegálnych skládok
- Implementácia investičných programov bez rešpektovania princípov trvalo udržateľného rozvoja

a to jednak prostredníctvom ZŠ a MŠ, ale tiež s využitím rôznych dotačných projektov • Spolupráca s ochranármi a ochranárskymi hnutiami pri zlepšení ŽP • Rozširovanie množstva separovaných komodít • Vytváranie miesta na uloženie biologicky rozložiteľného odpadu, budovanie kompostovísk, viesť obyvateľov k budovaniu domácich kompostovísk • Rozvíjanie environmentálnej výchovy na školách a školských zariadeniach	

Časť 2: Strategická časť

Strategická časť Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Breza na roky 2016 – 2022 obsahuje stratégiu rozvoja obce pri zohľadnení jeho vnútorných princípov a špecifík a určuje hlavné ciele a priority ďalšieho rozvoja obce pri rešpektovaní princípov regionálnej politiky v záujme dosiahnutia vyváženého udržateľného rozvoja v základných troch oblastiach – hospodárskej, sociálnej a environmentálnej.

Zvolená stratégia PHSR obce Breza 2016 – 2022 je v súlade so základnou rozvojovou stratégiou **Európa 2020**, ktorou je dosiahnutie inteligentného, udržateľného a inkluzívneho rastu:

- Inteligentný rast prostredníctvom efektívnejšieho investovania do vzdelávania, výskumu a inovácií;
- Udržateľný rast vďaka prechodu na nízkouhlíkové hospodárstvo;
- Inkluzívny rast s veľkým dôrazom na tvorbu pracovných miest a zmiernenie chudoby.

Stratégia Európa 2020 pre naplnenie týchto troch priorít stanovuje päť cieľov v oblasti zamestnanosti, inovácií, vzdelávania, zmiernenia chudoby a klímy a energetiky:

- **Zamestnanosť**
  - zvýšiť mieru zamestnanosti obyvateľov vo veku 20 až 64 rokov na 75 %
- **Výskum a vývoj**
  - zvýšiť úroveň investícií do výskumu a vývoja na 3 % HDP
- **Zmena klímy a energetická udržateľnosť**
  - **znížiť emisie skleníkových plynov o 20 %** (alebo za predpokladu širšej globálne dohody až o **30 %) oproti úrovniam z roku 1990**
  - **získavať 20 % energie z obnoviteľných zdrojov**
  - **dosiahnuť 20-percentný nárast efektívnosti vo využívaní energie**
- **Vzdelávanie**
  - **zníženie miery predčasného ukončenia školskej dochádzky pod 10 %**
  - **minimálne 40 % podiel obyvateľov vo veku 30 – 34 rokov, ktorí majú ukončené vysokoškolské vzdelanie**
- **Boj proti chudobe a sociálnemu vylúčeniu**
  - aspoň **o 20 miliónov znížiť počet osôb, ktorým hrozí chudoba a sociálne vylúčenie**

Zvolená stratégia zároveň plne rešpektuje strategické ciele Národnej stratégie regionálneho rozvoja SR pre Žilinský samosprávny kraj:

- posilnenie a rozvoj inovačného potenciálu,
- zhodnotenie a posilnenie vnútorného potenciálu turizmu s prepojením na ochranu a tvorbu životného prostredia,
- nadregionálna a regionálna dopravná dostupnosť a kvalita služieb s dôrazom na cezhraničnú spoluprácu a nadregionálne väzby.

Rovnako tak PHSR obce Breza 2016 – 2022 rešpektuje nasledovné ciele obsiahnuté v **Programe hospodárskeho a sociálneho rozvoja Žilinského samosprávneho kraja pre roky 2014 – 2020:**

1) Dobudovať kvalitné prepojenie kraja s európskymi dopravnými a komunikačnými sieťami, zlepšiť kvalitu životného prostredia a zabezpečiť udržateľnosť a efektivitu využívania prírodných zdrojov.
2) Zvýšiť konkurencieschopnosť ekonomiky a zlepšiť podnikateľské prostredie v kraji.
3) Dosiahnuť vyššiu uplatniteľnosť ľudského kapitálu na trhu práce a sociálnu inklúziu všetkých znevýhodnených skupín.
4) Rešpektovaním a rozvíjaním špecifických čŕt regiónov na území kraja podporovať rast ich atraktívnosti.

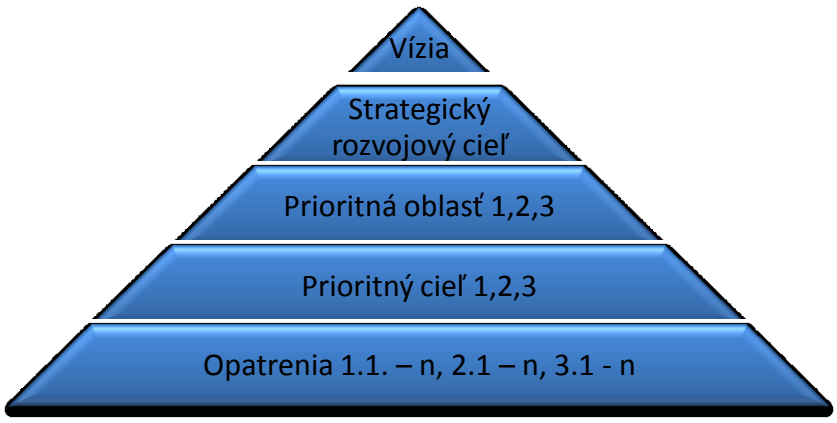
Základným východiskovým predpokladom pre úspešnú rozvojovú stratégiu je existencia **spoločnej** vízie o ďalšom smerovaní rozvoja svojej obce / mesta / regiónu / krajiny. Vízia je želanou predstavou obyvateľov o budúcnosti, opisom ideálneho stavu, nie opisom cieľov. Dôležité nie je dosiahnuť ho za desať rokov, ale mať o budúcnosti spoločnú predstavu. Vízia je nástrojom na motiváciu, no len vtedy, ak je víziou spoločnou. Vízia je teda určitá predstava o tom ako má obec v budúcnosti vyzerať, tak aby vytváralo čo najlepšie životné podmienky pre svojich obyvateľov a jeho návštevníkov.

Vízia obce Breza

Breza je modernou obcou s bezpečnými cestami, chodníkmi, upravenou zeleňou, čistou vodou a ovzduším. Deti a mládež majú dostatok priestorov pre aktívne trávenie voľného času, rodičia majú prácu, seniorom a sociálne odkázaným občanom sú poskytované kvalitné a dostupné sociálne služby. Obec má dostatok pozemkov pre bytovú výstavbu s napojením na potrebnú infraštruktúru. Vďaka kvalitnému životnému prostrediu a vybudovanej infraštruktúre je Breza vyhľadávanou obcou pre spokojný a plnohodnotný život.

Strategická časť PHSR vychádza z komplexnej analýzy obce. Programovú štruktúru návrhovej časti Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Breza na roky 2016 - 2022 tvoria strategický rozvojový cieľ, ktorý vychádza z rozvojovej vízie obce, tri prioritné oblasti, korešpondujúce s rozvojovými politikami (hospodárskou, sociálnou a environmentálnou) so stanovenými prioritnými cieľmi, ktoré budú naplňované prostredníctvom opatrení, aktivít, resp. konkrétnych projektov.

Štruktúra strategickej časti

Tabuľka: Rozvojová stratégia obce Breza v štruktúrovanej podobe

Vízia obce	*Breza je modernou obcou s bezpečnými cestami, chodníkmi, upravenou zeleňou, čistou vodou a ovzduším. Deti a mládež majú dostatok priestorov pre aktívne trávenie voľného času, rodičia majú prácu, seniorom a sociálne odkázaným občanom sú poskytované kvalitné a dostupné sociálne služby. Obec má dostatok pozemkov pre bytovú výstavbu s napojením na potrebnú infraštruktúru. Vďaka kvalitnému životnému prostrediu a vybudovanej infraštruktúre je Breza vyhľadávanou obcou pre spokojný a plnohodnotný život.*		
Strategický rozvojový cieľ	Strategickým cieľom obce Breza zvýšiť konkurencieschopnosť obce v oblasti kvality života, rozvoja podnikania a ochrany životného prostredia pri efektívnom využívaní zdrojov územia, ktorými obec disponuje.		
Prioritná oblasť:	**Prioritná oblasť: Hospodárska politika**	**Prioritná oblasť: Sociálna politika**	**Prioritná oblasť: Environmentálna politika**
Prioritný cieľ:	*Zvýšiť konkurencieschopnosť hospodárstva obce založeného na využívaní vnútorného potenciálu územia, dobudovanej technickej infraštruktúry, kvalitných a dostupných služieb, rozvíjajúceho sa cestovného ruchu a zavádzaním inovácií vo všetkých oblastiach.*	*Vytvoriť podmienky pre udržateľný rozvoj ľudských zdrojov a rast kvality života v obci pre všetky vekové kategórie obyvateľov Brezy*	*Znížiť nepriaznivé vplyvy ľudskej činnosti na kvalitu životného prostredia v obci a okolí, zabezpečiť ochranu obyvateľov v prípade vzniku nebezpečných udalostí z dôvodu klimatických zmien, zvyšovať environmentálne povedomie obyvateľov obce.*
Rozvojové oblasti:	• **Technická infraštruktúra** • **Podnikateľské prostredie** • **Inovácie** • **Cestovný ruch** • **Partnerská spolupráca**	• **Školstvo** • **Sociálne služby** • **Ľudské zdroje** • **Bytová politika** • **Kultúra** • **Šport, turistika a voľný čas** • **Rodina, deti a mládež**	• **Environmentálna infraštruktúra a odpadové hospodárstvo** • **Kvalita životného prostredia a vzhľad obce**
Opatrenia	**1.1)** Dobudovať, modernizovať a rozširovať dopravný systém obce vrátane riešenia bezpečnosti obyvateľov a návštevníkov. **1.2)** Vytvárať podmienky pre rozvoj	**2.1)** Podpora rozširovania a modernizácie školskej a predškolskej infraštruktúry vrátane materiálno-technického zabezpečenia vzdelávacieho	**3.1)** Realizácia aktivít a projektov protipovodňovej ochrany obce **3.2)** Skvalitňovanie a rozširovanie systému separovaného zberu

	podnikateľského prostredia s ohľadom na tvorbu pracovných miest **1.3)** Vytváranie podmienok pre rozvoj cestovného ruchu **1.4)** Podpora rozvoja informačnej spoločnosti a efektívnej verejnej správy **1.5)** Rozvoj regionálnej, národnej a medzinárodnej spolupráce	procesu **2.2)** Podpora budovania a rozširovania infraštruktúry komunitných služieb **2.3)** Vytváranie podmienok pre zvyšovanie kvality ľudských zdrojov pre trh práce s osobitným zreteľom na znevýhodnené skupiny obyvateľov **2.4)** Podpora rozširovania a modernizácie bytového a domového fondu v obci **2.5)** Vytváranie podmienok pre rozvoj kultúry, športu, voľnočasových aktivít pre obyvateľov a návštevníkov obce s osobitným zreteľom na deti a mládež **2.6)** Obnova a modernizácia kultúrnych, historických a prírodných pamiatok	vrátane zavádzania nových technológií a postupov v oblasti odpadového hospodárstva **3.3)** Tvorba a úprava verejných priestranstiev, zachovávanie prírodných ekosystémov **3.4)** Podpora a realizácia projektov na zníženie emisií a energetickej spotreby **3.5)** Podpora a realizácia projektov na využívanie obnoviteľných zdrojov energie **3.6)** Rozširovanie a modernizácia infraštruktúry zásobovania a odvádzania vôd **3.7)** Zvyšovanie environmentálneho povedomia obyvateľov obce

Tabuľka: Prehľad opatrení podľa prioritných oblastí

Prioritná oblasť	**Hospodárska politika**
Prioritný cieľ	*Zvýšiť konkurencieschopnosť hospodárstva obce založeného na využívaní vnútorného potenciálu územia, dobudovanej technickej infraštruktúry, kvalitných a dostupných služieb, rozvíjajúceho sa cestovného ruchu a zavádzaním inovácií vo všetkých oblastiach*
Opatrenie 1.1	Dobudovať, modernizovať a rozširovať dopravný systém obce vrátane riešenia bezpečnosti obyvateľov a návštevníkov.
Opatrenie 1.2	Vytvárať podmienky pre rozvoj podnikateľského prostredia s ohľadom na tvorbu pracovných miest
Opatrenie 1.3	Vytváranie podmienok pre rozvoj cestovného ruchu
Opatrenie 1.4	Podpora rozvoja informačnej spoločnosti a efektívnej verejnej správy
Opatrenie 1.5	Rozvoj regionálnej, národnej a medzinárodnej spolupráce

Prioritná oblasť	**Sociálna politika**
Prioritný cieľ	*Vytvoriť podmienky pre udržateľný rozvoj ľudských zdrojov a rast kvality života v obci pre všetky vekové kategórie obyvateľov Brezy*
Opatrenie 2.1	Podpora rozširovania a modernizácie školskej a predškolskej infraštruktúry vrátane materiálno-technického zabezpečenia vzdelávacieho procesu
Opatrenie 2.2	Podpora budovania a rozširovania infraštruktúry komunitných služieb
Opatrenie 2.3	Vytváranie podmienok pre zvyšovanie kvality ľudských zdrojov pre trh práce s osobitným zreteľom na znevýhodnené skupiny obyvateľov
Opatrenie 2.4	Podpora rozširovania a modernizácie bytového a domového fondu v obci

Opatrenie 2.5	Vytváranie podmienok pre rozvoj kultúry, športu, voľnočasových aktivít pre obyvateľov a návštevníkov obce s osobitným zreteľom na deti a mládež
Opatrenie 2.6	Obnova a modernizácia kultúrnych, historických a prírodných pamiatok

Prioritná oblasť	**Environmentálna politika**
Prioritný cieľ	*Znížiť nepriaznivé vplyvy ľudskej činnosti na kvalitu životného prostredia v obci a okolí, zabezpečiť ochranu obyvateľov v prípade vzniku nebezpečných udalostí z dôvodu klimatických zmien, zvyšovať environmentálne povedomie obyvateľov obce.*
Opatrenie 3.1	Realizácia aktivít a projektov protipovodňovej ochrany obce
Opatrenie 3.2	Skvalitňovanie a rozširovanie systému separovaného zberu vrátane zavádzania nových technológií a postupov v oblosti odpadového hospodárstva
Opatrenie 3.3	Tvorba a úprava verejných priestranstiev, zachovávanie prírodných ekosystémov
Opatrenie 3.4	Podpora a realizácia projektov na zníženie emisií a energetickej spotreby
Opatrenie 3.5	Podpora a realizácia projektov na využívanie obnoviteľných zdrojov energie
Opatrenie 3.6	Rozširovanie a modernizácia infraštruktúry zásobovania a odvádzania vôd
Opatrenie 3.7	Zvyšovanie environmentálneho povedomia obyvateľov obce

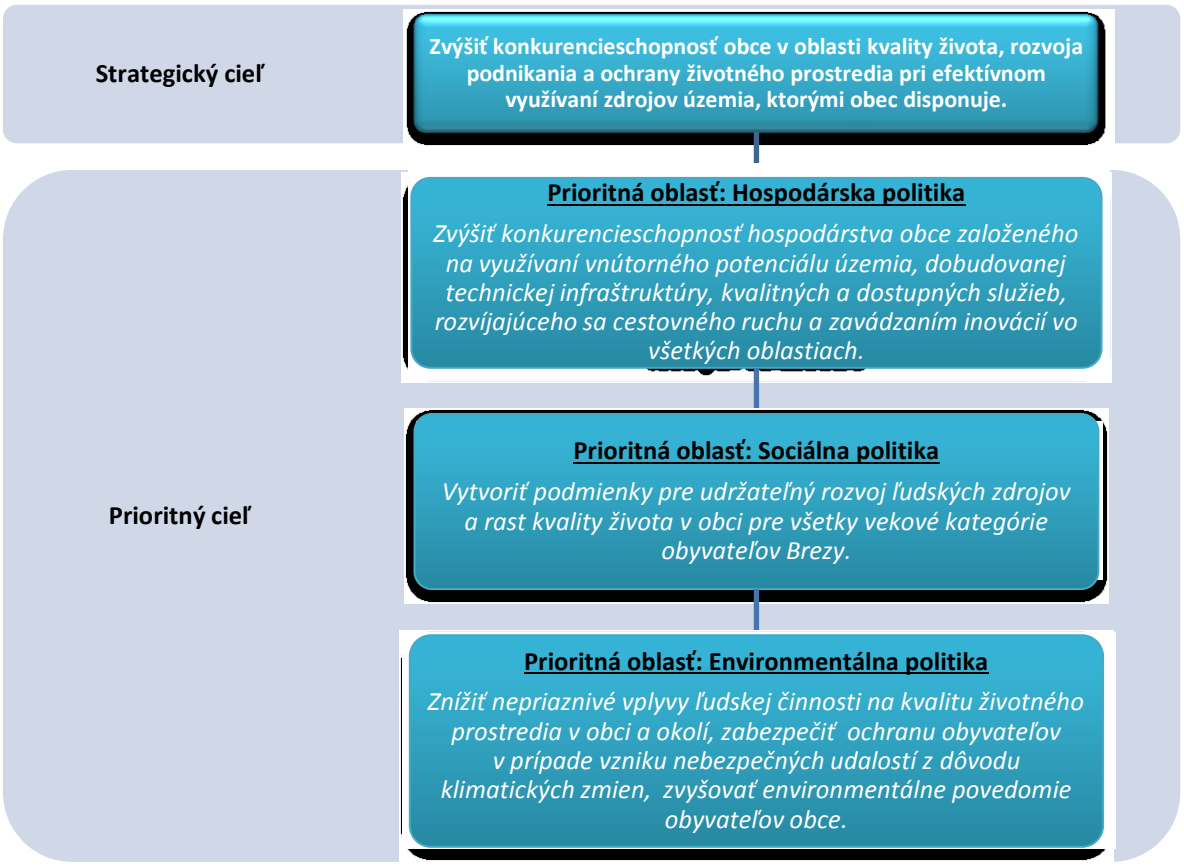
Časť 3: Programová časť

Programová (plánovacia) časť obsahuje najmä zoznam opatrení a aktivít na zabezpečenie realizácie programu rozvoja obce, t. j. obsahuje podrobnejšie rozpracovanie strategických cieľov v hospodárskej, sociálnej a environmentálnej politike minimálne na úroveň opatrení a aktivít, ktoré sú tvorené vecne príbuznými skupinami projektov.

Programová časť obsahuje:

- konkrétne opatrenia a projekty vrátane ich priradenia k jednotlivým cieľom a prioritám,
- súbor ukazovateľov, výsledkov a dosahov vrátane východiskových a cieľových hodnôt.

Programová časť PHSR je vyústením strategického plánovania. Zvolená rozvojová stratégia obce Breza. bude naplňovaná prostredníctvom troch prioritných oblastí (politík). Rovnako tak strategický rozvojový cieľ dosiahneme naplňovaním troch prioritných cieľov (prioritná oblasť = prioritný cieľ) v nasledovnej štruktúre:

Tabuľka - Priradenie rozvojových oblastí k prioritným oblastiam – politikám:

Prioritná oblasť:	Prioritná oblasť: Hospodárska politika	Prioritná oblasť: Sociálna politika	Prioritná oblasť: Environmentálna politika
Rozvojové oblasti:	• **Technická infraštruktúra** • **Podnikateľské prostredie** • **Inovácie** • **Cestovný ruch** • **Partnerská spolupráca**	• **Školstvo** • **Sociálne služby** • **Ľudské zdroje** • **Bytová politika** • **Kultúra** • **Šport, turistika a voľný čas** • **Rodina, deti a mládež**	• **Environmentálna infraštruktúra a odpadové hospodárstvo** • **Kvalita životného prostredia a vzhľad obce**

3.1 Prehľad opatrení, projektov a aktivít podľa oblastí:

Oblasť: Hospodárska politika

Opatrenie		Projekt/Aktivita		Prioritná oblasť / Rozvojová oblasť
Číslo opatrenia	**Názov**			
1.1	**Dobudovať, modernizovať a rozširovať dopravný systém obce vrátane riešenia bezpečnosti obyvateľov a návštevníkov**	1.1.1	Rozširovanie a skvalitňovanie siete bezpečnostných chodníkov pre chodcov	Hospodárska politika / Technická infraštruktúra
		1.1.2	Oprava, údržba a rozširovanie miestnych komunikácií	Hospodárska politika / Technická infraštruktúra
		1.1.3	Obnova mostov	Hospodárska politika / Technická infraštruktúra
		1.1.4	Budovanie parkovísk v obci najmä v blízkosti objektov poskytujúcich verejné služby	Hospodárska politika / Technická infraštruktúra
		1.1.5	Modernizácia verejného osvetlenia vrátane zahusťovania svietidiel a výstavby nových vetiev	Hospodárska politika / Technická infraštruktúra
		1.1.6	Rekonštrukcia miestneho rozhlasu	Hospodárska politika / Technická infraštruktúra
1.2	**Vytvárať podmienky pre rozvoj podnikateľského prostredia**	1.2.1	Realizácia jednoduchých / komplexných pozemkových úprav	Hospodárska politika / Podnikateľské prostredie
		1.2.2	Sprístupňovanie nevyužívaných budov / lokalít / zón pre rozvoj MSP	Hospodárska politika / Podnikateľské prostredie

	s ohľadom na tvorbu pracovných miest	1.2.3	Propagovať začínajúcich podnikateľov v rámci aktivít propagujúcich obec doma i v zahraničí	Hospodárska politika / Podnikateľské prostredie
1.3	**Vytváranie podmienok pre rozvoj cestovného ruchu**	1.3.1	Budovanie siete cyklotrás vrátane súvisiacej infraštruktúry	Hospodárska politika / Podnikateľské prostredie
		1.3.2	Tvorba propagačných materiálov – printové, elektronické, multimediálne	Hospodárska politika / Podnikateľské prostredie
		1.3.3	Vytvoriť ponuku tematických turistických trás	Hospodárska politika / Podnikateľské prostredie
		1.3.4	Budovanie náučných a poznávacích chodníkov	Hospodárska politika / Podnikateľské prostredie
1.4	**Podpora rozvoja informačnej spoločnosti a efektívnej verejnej správy**	1.4.1	Vytvorenie siete informačných kioskov	Hospodárska politika / Inovácie
		1.4.2	Budovanie kamerového a monitorovacieho systému obce	Hospodárska politika / Inovácie
		1.4.3	Modernizácia obecnej web stránky a informačného systému obce	Hospodárska politika / Inovácie
		1.4.4	Budovanie siete Hotspotov	Hospodárska politika / Inovácie
		1.4.5	Digitalizácia agendy obecného úradu	Hospodárska politika / Inovácie
1.5	**Rozvoj regionálnej, národnej a medzinárodnej spolupráce**	1.5.1	Organizovanie spoločných kultúrnych a športových aktivít, výmenných pobytov a spoločných podujatí v rámci regionálnej, národnej a medzinárodnej spolupráce	Hospodárska politika / Partnerská spolupráca
		1.5.2	Prezentácia obce, spolkov a združení, podnikateľských subjektov pôsobiacich v obci na kultúrnych podujatiach v partnerských obciach a regiónoch	Hospodárska politika / Partnerská spolupráca
		1.5.3	Zintenzívnenie spolupráce na úrovni partnerských obcí a ďalší rozvoj partnerskej spolupráce	Hospodárska politika / Partnerská spolupráca

Oblasť: Sociálna politika

Opatrenie		Projekt/Aktivita		Prioritná oblasť / Rozvojová oblasť
Číslo opatrenia	**Názov**			
2.1	**Podpora rozširovania a modernizácie školskej a predškolskej infraštruktúry vrátane materiálno-technického zabezpečenia vzdelávacieho procesu**	2.1.1	Vytvorenie kapacít jaslí	Sociálna politika / Školstvo
		2.1.2	Pokračovanie v modernizácia objektu a areálu materskej školy vrátane vnútorného vybavenia	Sociálna politika / Školstvo
		2.1.3	Pokračovanie v modernizácii budovy a areálu základnej školy vrátane vnútorného vybavenia	Sociálna politika / Školstvo
		2.1.4	Vytváranie zelených oáz pri školskom areáli	Sociálna politika / Školstvo
		2.1.5	Výstavba telocvične pri základnej škole	
2.2	**Podpora budovania a rozširovania infraštruktúry komunitných služieb**	2.2.1	Vytvoriť ponuku komunitných sociálnych služieb	Sociálna politika / Sociálne služby
		2.2.2	Budovanie sociálnych bytov pre začínajúce rodiny, neúplné rodiny, rodiny zo sociálne znevýhodneného prostredia, mladých ľudí	Sociálna politika / Sociálne služby
		2.2.3	Vytváranie podmienok pre vzájomnú integráciu seniorov a detí	Sociálna politika / Sociálne služby
		2.2.4	Podporovať vytváranie nových služieb zameraných na predchádzanie/zamedzenie vzniku sociálneho vylúčenia s osobitným zreteľom na mládež	Sociálna politika / Sociálne služby
		2.2.5	Vybudovanie komunitného centra, denného stacionára	Sociálna politika / Sociálne služby
2.3	**Vytváranie podmienok pre zvyšovanie kvality ľudských zdrojov pre trh práce s osobitným zreteľom na znevýhodnené**	2.3.1	Zriaďovanie chránených dielní a chránených pracovísk zamestnávajúcich osoby so zdravotným postihnutím	Sociálna politika / Ľudské zdroje
		2.3.2	Využívanie aktívnych opatrení trhu práce pre zamestnávanie ÚoZ s osobitným zreteľom na zamestnávanie znevýhodnených ÚoZ	Sociálna politika / Ľudské zdroje
		2.3.3	Podpora realizácie projektov	Sociálna politika /

	skupiny obyvateľov		zameraných na zosúladenie rodinného a pracovného života	Ľudské zdroje
		2.3.4	Aktívna podpora realizácie rekvalifikačných kurzov a kurzov na zvyšovanie odborných zručností účastníkov pracovného trhu	Sociálna politika / Ľudské zdroje
		2.3.5	Vytváranie sociálnych podnikov so zamestnávaním znevýhodnených skupín UoZ	Sociálna politika / Ľudské zdroje
2.5	**Podpora rozširovania a modernizácie bytového a domového fondu v obci**	2.5.1	Príprava nových pozemkov vrátane infraštruktúry pre IBV	Sociálna politika / Bytová politika
		2.5.2	Realizácia Jednoduchých pozemkových úprav pre účely riešenia vlastníckych práv k pozemkom pre IBV	Sociálna politika / Bytová politika
2.6	**Vytváranie podmienok pre rozvoj kultúry, športu, voľnočasových aktivít pre obyvateľov a návštevníkov obce s osobitným zreteľom na deti a mládež**	2.6.1	Budovanie vonkajších ihrísk a zón pre aktívne trávenie voľného času (workout-ové aktivity, plaza, vonkajšie fitness, adrenalínové športy a pod.)	Sociálna politika / Šport, turistika a voľný čas
		2.6.2	Realizácia vlastného grantového programu na podporu aktivít mladých	Sociálna politika / Šport, turistika a voľný čas
		2.6.3	Obstaranie materiálno-technického vybavenia pre organizáciu kultúrnych podujatí v obci	Sociálna politika / Šport, turistika a voľný čas
		2.6.4	Budovanie detských ihrísk	Sociálna politika / Šport, turistika a voľný čas
		2.6.5	Modernizácia a rozširovanie Kultúrneho domu vrátane vnútorného vybavenia	Sociálna politika / Šport, turistika a voľný čas
		2.6.6	Vybudovanie stáleho pódia / amfiteátra pre organizovanie kultúrno-spoločenských podujatí	Sociálna politika / Šport, turistika a voľný čas
		2.6.7	Dobudovanie, modernizácia a rozširovanie areálu futbalového ihriska	Sociálna politika / Šport, turistika a voľný čas
		2.6.8	Budovanie tratí (chodníkov) pre bežecké aktivity (vrátane bežeckého lyžovania) v rámci katastra obce vrátane ich značenia a ostatného príslušenstva	Sociálna politika / Šport, turistika a voľný čas

		2.6.9 Rozširovanie siete existujúcich a budovanie nových náučných chodníkov (vrátane cyklochodníkov)	Sociálna politika / Šport, turistika a voľný čas
		2.6.10 Zlepšenie a obstaranie materiálno-technického vybavenia Dobrovoľnému hasičskému zboru	Sociálna politika / Šport, turistika a voľný čas
		2.6.11 Budovanie multifunkčnej športovej haly, resp. telocvične pri základnej škole	Sociálna politika / Šport, turistika a voľný čas
		2.6.12 Podpora kultúrnych a športových aktivít na území obce, organizovanie miestnych, regionálnych a medzinárodných podujatí	Sociálna politika / Šport, turistika a voľný čas
2.7	**Obnova a modernizácia kultúrnych, historických a prírodných pamiatok**	2.7.1 Obnova kultúrnych a historických cenných pamiatok na území obce	Sociálna politika / Kultúra
		2.7.2 Podrobné zmapovanie a evidencia kultúrnych, prírodných a technických pamiatok na území obce	Sociálna politika / Kultúra
		2.7.3 Zlepšenie propagácie a zvyšovanie informovanosti o pamiatkach nachádzajúcich sa na území obce	Sociálna politika / Kultúra

Oblasť: Environmentálna politika

Opatrenie		Projekt/Aktivita	Prioritná oblasť / Rozvojová oblasť
Číslo opatrenia	**Názov**		
3.1	Realizácia aktivít a projektov protipovodňovej ochrany obce	3.1.1 Protipovodňová ochrana – regulácia potokov v intravilány	Environmentálna politika / Environmentálna infraštruktúra
		3.1.2 Realizácia protipovodňových opatrení na potokoch v extraviláne obce	Environmentálna politika / Environmentálna infraštruktúra
3.2	Skvalitňovanie a rozširovanie systému separovaného zberu vrátane zavádzania nových technológií	3.2.1 Budovanie zberných miest na separovaný odpad	Environmentálna politika / Environmentálna infraštruktúra
		3.2.2 Odstraňovanie nelegálnych	Environmentálna

	a postupov v oblasti odpadového hospodárstva		skládok na celom území katastra obce	politika / Environmentálna infraštruktúra
		3.2.3	Realizácia opatrení na nakladenie s BRO	Environmentálna politika / Environmentálna infraštruktúra
3.3	Tvorba a úprava verejných priestranstiev, zachovávanie prírodných ekosystémov	3.3.1	Revitalizácia a údržba verejnej zelene v centre obce a jej okolí	Environmentálna politika / Kvalita životného prostredia
		3.3.2	Úprava prírodných lokalít s využitím pre trávenie voľného času obyvateľov a návštevníkov obce	Environmentálna politika / Kvalita životného prostredia
		3.3.3	Realizácia opatrení na ochranu a udržiavanie vzácnych biotopov	Environmentálna politika / Kvalita životného prostredia
3.4	Podpora a realizácia projektov na zníženie emisií a energetickej spotreby	3.4.1	Realizácia projektov znižovania energetickej náročnosti verejných objektov vrátane zmien palivovej základne s využitím obnoviteľných zdrojov energie	Environmentálna politika / Kvalita životného prostredia
		3.4.2	Podpora projektov zatepľovania bytových a rodinných domov	Environmentálna politika / Kvalita životného prostredia
3.5	Podpora a realizácia projektov na využívanie obnoviteľných zdrojov energie	3.5.1	Podpora využívania obnoviteľných zdrojov energie v rodinných a bytových	Environmentálna politika / Kvalita životného prostredia
		3.5.2	Podpora využívania obnoviteľných zdrojov energie vo verejných budovách a objektoch slúžiacich na podnikateľské účely	Environmentálna politika / Kvalita životného prostredia
3.6	Rozširovanie a modernizácia infraštruktúry zásobovania	3.6.1	Budovanie dažďovej kanalizácie	Environmentálna politika / Kvalita životného prostredia

	a odvádzania vôd	3.6.2	Budovanie siete splaškovej kanalizácie	Environmentálna politika / Kvalita životného prostredia
		3.6.3	Rozširovanie a modernizácia vodovodnej siete	Environmentálna politika / Kvalita životného prostredia
3.7	Zvyšovanie environmentálneho povedomia obyvateľov obce	3.7.1	Realizácia informačných aktivít v oblasti separovaného zberu	Environmentálna politika / Kvalita životného prostredia
		3.7.2	Informačná kampaň pre oblasť nakladania s BRO	Environmentálna politika / Kvalita životného prostredia

Časť 4: Realizačná časť

Realizačná časť PHSR obec Breza 2016 – 2022 je zameraná na popis postupov inštitucionálneho a organizačného zabezpečenia PHSR, systém jeho monitorovania a hodnotenia, plnenia na základe stanovených merateľných ukazovateľov, vecný a časový harmonogram jeho realizácie formou akčných plánov.

Obsah realizačnej časti:

- Inštitucionálne a organizačné zabezpečenie realizácie PHSR,
- Systém monitorovania, hodnotenia a aktualizácie PHSR,
- Komunikačná stratégia PHSR,
- Akčný plán PHSR obce Breza na 2 roky.

4.1 Inštitucionálne a organizačné zabezpečenie realizácie PHSR

Podstatná časť zodpovednosti za prípravu, implementáciu, monitorovanie, hodnotenie a aktualizáciu PHSR prislúcha obecného úradu, jeho pracovníkom, poslancom a členom odborných pracovných skupín/komisií.

Garant PHSR – zodpovedný za koordináciu implementácie PHSR a akčného plánu, hodnotenie a aktualizáciu rozvojových politík (hospodárskej, sociálnej, environmentálnej). Podporuje vznik projektových tímov na realizáciu jednotlivých opatrení a aktivít. Spoločne s koordinátorom PHSR pripravuje a zavádza procesy nevyhnutné na realizáciu, monitorovanie a vyhodnocovanie PHSR a akčného plánu.

Zodpovedný: starosta obce

Odborný garant rozvojových politík/prioritných oblastí (hospodárskej, sociálnej a environmentálnej) – zodpovedný za monitorovanie a hodnotenie naplňovania cieľov rozvojových politík a ich aktualizáciu. Úzko spolupracuje s koordinátorom PHSR pri aktualizácii akčného plánu, zabezpečuje kontrolu súladu aktivít akčného plánu a zvolených prioritných a strategického cieľa.

Zodpovedný: obecné zastupiteľstvo / komisie obecného zastupiteľstva

Koordinátor PHSR – na pokyn garanta PHSR vedie a kontroluje proces realizácie, monitorovania a hodnotenia PHSR a akčného plánu. Dbá na dodržiavanie termínov plnenia PHSR, pripravuje štruktúru a obsah monitorovacích a hodnotiacich správ. Pripravuje stretnutia odborných pracovných skupín, koordinuje aktualizáciu akčného plánu. Zabezpečuje aktivity komunikačného plánu realizácie PHSR.

Zodpovedný: starosta obce

4.2 Systém monitorovania, hodnotenia a aktualizácie PHSR

Monitorovanie, hodnotenie a následná aktualizácia PHSR je dôležitou súčasťou jeho realizácie. Umožňuje identifikovať a vyhodnotiť stupeň naplňovania zvolených cieľov prostredníctvom realizácie opatrení a aktivít, resp. projektov. Na základe pravidelne vyhodnocovaných indikátorov „úspešnosti“ naplňovania stratégie riadiaci tím v prípade potreby uskutočňuje jej aktualizáciu. Na základe

výsledkov monitorovania a hodnotenia sa však každoročne uskutočňuje aktualizácia akčného plánu PHSR vo väzbe na programový rozpočet obce.

- ***Monitorovanie plnenia akčného plánu***
- **Popis:** samospráva raz ročne získa a spracuje pripomienky úradu, poslancov a verejnosti. Monitorovanie predstavuje pravidelné sledovanie ukazovateľov akčného plánu. Výsledkom je monitorovacia správa akčného plánu.
- **Termín vykonania:** k 30.6. príslušného roka
- **Zodpovednosť:** koordinátor PHSR
- **Zdroje informácií a údajov:** OcÚ
- **Výstup:** monitorovacia správa PHSR

- ***Hodnotenie plnenia strategického plánu PHSR***
- **Popis:** samospráva vyhodnotí dosiahnuté výsledky a dosahy realizovaných opatrení k 31.12. predchádzajúceho roka. Hodnotenie strategického plánu je činnosť, ktorá na základe monitorovania pomenováva vplyvy jednotlivých častí strategického plánu pre rozvoj územia a jeho ľudí.
- **Termín vykonania:** k 31.3. príslušného roka za predchádzajúci rok (t.j. k 31.12.)
- **Zodpovednosť:** koordinátor PHSR
- **Zdroje informácií a údajov:** monitorovacia správa akčného plánu
- **Výstup:** Hodnotiaca správa plnenia strategického plánu PHSR s návrhmi na aktualizáciu stratégie (v prípade potreby)
- **Postup:** na základe výsledkov monitoringu akčného plánu sa každoročne k 31.3. vypracuje hodnotiaca správa za predchádzajúci rok. Následne je táto správa prerokovaná na zasadnutí obecného zastupiteľstva. Prerokovaná a schválená hodnotiaca správa sa každoročne k 31.5. zasiela VÚC Žilina.

- ***Aktualizácia PHSR***

- **Popis:** samospráva na základe podkladov z monitorovacích a hodnotiacich správ uskutoční aktualizáciu PHSR v intervale 3 – 4 roky. Aktualizácia sa uskutoční na základe zozbieraných podnetov a požiadaviek obecného úradu, odborných pracovných skupín, poslancov, občanov a ostatných sociálnoekonomických partnerov. Verejnosť bude informovaná prostredníctvom web stránky.
- **Zodpovednosť:** Koordinátor PHSR.

Plán hodnotenia a monitorovania

Plán priebežných hodnotení PHSR na programové obdobie 2016 - 2022		
Typ hodnotenia	**Vykonať prvýkrát**	**Dôvod vykonania/ periodicita**
Strategické hodnotenie	najskôr v roku 2018	Podľa rozhodnutia obce/koordinátora PHSR a vzniknutej spoločenskej potreby
Operatívne hodnotenie	-	Téma hodnotenia identifikovaná ako riziková časť v hodnotiacej správe za predchádzajúci kalendárny rok
Tematické hodnotenie časti	-	Pri značnom odklone od stanovených cieľov

PHSR		
Ad hoc mimoriadne hodnotenie	-	Pri návrhu na revíziu PHSR
Ad hoc hodnotenie celého PHSR alebo jeho časti	-	Na základe rozhodnutia starostu, kontrolného orgánu obce, podnetu poslancov; na základe protokolu NKÚ SR, správy auditu a pod.
Hodnotenie plnenia strategického plánu PHSR	k 31.3.2017	Pravidelné ročné hodnotenie. Každoročne k 31.3. za predchádzajúci kalendárny rok (k 31.12.). Hodnotiaca správa je zasielaná do 31.5. na VÚC Žilina
Monitorovanie akčného plánu	k 30.6.2016	Pravidelné plánované monitorovanie

4.3 Komunikačná stratégia PHSR

Komunikačná stratégia sa zameriava na internú, ako aj externú komunikáciu. Zvolená komunikačná stratégia sa zameriava na získavanie zainteresovaných skupín pre realizáciu PHSR. Cieľové skupiny komunikačnej stratégie:

- Obyvatelia obce;
- Poslanci;
- Zamestnanci OcÚ;
- Komisie obecného zastupiteľstva;
- Zástupcovia súkromného a neziskového sektora.

Základným princípom komunikačnej stratégie je pravidelné a komplexné poskytovanie informácií cieľovým skupinám o príprave, realizácii, hodnotení ako aj aktualizácii PHSR. Medzi základné komunikačné nástroje obce patrí:

- Webová stránka (www.breza.sk);
- Úradná tabuľa;
- Miestny rozhlas;
- Tlačoviny;
- Rokovanie obecného zastupiteľstva.

4.4 Akčný plán PHSR obce Breza

Akčný plán predstavuje štruktúrovaný vecný a časový harmonogram realizácie jednotlivých projektov a aktivít plánovaných na obdobie dvoch rokov. Akčný plán sa každoročne vyhodnocuje a aktualizuje. Podstatou akčného plánu je jeho prepojenosť na programový rozpočet obce, ktorý zabezpečuje základné finančné krytie jeho naplňovania. Prezentovaný akčný plán obsahuje aktivity/projekty dlhšieho časového harmonogramu ako dva roky z dôvodu informovania o dlhodobých zámeroch/projektoch obce investičného, ale aj neinvestičného charakteru.

P. č.	Zameranie projektu (názov vystihujúci zámer)	Oblasť, na ktorú je projektový zámer orientovaný			Stav pripravenosti a zdroje financovania		Predpokladaný termín realizácie (od - do)	Predpokladané náklady
		Politika	Opatrenie	Aktivita	Stav	Zdroj financovania		
1.	Oprava a zateplenie budovy MŠ	2	2.1	2.1.2	Projektová dokumentácia spracovaná	Fondy EÚ / ŠR / vlastné zdroje	do roku 2022	240 000,00 €
2.	Výstavba detských ihrísk v areáli ZŠ, MŠ a v športovom areáli	2	2.6	2.6.1, 2.6.4	Zámer, pozemky sú vo vlastníctve obce	Fondy EÚ / ŠR / vlastné zdroje	do roku 2022	50 000 €
3.	Rekonštrukcia miestnych komunikácií	1	1.1	1.1.2	Riešenie havarijného stavu	Fondy EÚ / ŠR / vlastné zdroje	do roku 2022	250 000 €
4.	Vysporiadanie MK pod výstavbu RD vrátane inžinierskych sietí	1	2.5	2.5.1	Existuje geometrický plán	Vlastné zdroje	do roku 2022	20 000 €
5.	Vybudovanie kanalizácie	3	3.6	3.6.2	Projektová dokumentácia spracovaná, bude sa	Fondy EÚ / ŠR / vlastné zdroje	do roku 2022	Podľa projektovej dokumentácie

					upravovať rozpočet			
6.	Vybudovanie telocvične v pri ZŠ	2	2.1	2.1.5	Zámer	Fondy EÚ / ŠR / vlastné zdroje	do roku 2022	1 200 000 €
7.	Denný stacionár pre dôchodcov	2	2.2	2.2.5	V existujúcej budove + dohoda s katolíckou charitou	Fondy EÚ / vlastné zdroje	do roku 2022	5 000 € (na nevyhnutné opravy)
8.	Bytový dom pre sociálne slabších	2	2.2	2.2.2	Zámer, pozemok je vysporiadaný	Fondy EÚ / vlastné zdroje	do roku 2022	Podľa projektovej dokumentácie

Časť 5: Finančná časť

Finančná časť obsahuje indikatívny návrh finančnej potreby a zároveň finančného krytia realizácie jednotlivých politík prostredníctvom konkrétnych projektových zámerov.

	Hospodárska politika	Sociálna politika	Environmentálna politika
Odhad predpokladaných výdavkov na projekt / aktivitu	***EUR***	***EUR***	***EUR***
Oprava a zateplenie budovy MŠ		240 000,00 €	
Výstavba detských ihrísk v areáli ZŠ, MŠ a v športovom areáli		50 000 €	
Rekonštrukcia miestnych komunikácií	250 000 €		
Vysporiadanie MK pod výstavbu RD vrátane inžinierskych sietí	20 000 €		
Vybudovanie kanalizácie			Podľa projektovej dokumentácie
Vybudovanie telocvične v pri ZŠ		1 200 000 €	
Denný stacionár pre dôchodcov		5 000 € (na nevyhnutné opravy)	
Bytový dom pre sociálne slabších		Podľa projektovej dokumentácie	
SPOLU:	**270 000 €**	**1 495 000 €**	**Podľa projektovej dokumentácie**

Tabuľka obsahuje vybrané projektové zámery, ktoré obec plánuje realizovať v plánovacom období rokov 2016 – 2022.

Financovanie opatrení, resp. aktivít a projektov obsiahnutých v strategickom dokumente bude viaczdrojové. Prioritou obce je získavať na ich realizáciu hlavne externé zdroje: Fondy EÚ, dotácie a granty. Základné financovanie sa však opiera o rozpočet obce, ktorý však nie je schopný financovať investične náročné projekty. Preto sa obec bude využívať nástroje EŠIF v rámci programového obdobia 2014 – 2020.

Záver

Formulár - Schválenie PHSR

Schválenie PHSR	
Dokument	• Názov: Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Breza na roky 2016 – 2022 • Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja, spolu s územným plánom, je základným a kľúčovým dokumentom pre riadenie samosprávy, ktorý vychádza z poznania situácie a konkrétnych potrieb obyvateľov, podnikateľov, záujmových skupín a ďalších subjektov v území, formuluje svoju predstavu o budúcnosti spolu s činnosťami a projektmi na jej zabezpečenie.
Spracovanie	• Forma spracovania: Kombinácia (spolupráca interných zamestnancov s externou firmou) • Externá odborná spolupráca: Agentúra pre regionálny rozvoj SEVER • Obdobie spracovania: január – máj 2016 • Riadiaci tím: • Garant: Ing. Ladislav Matejčík, starosta obce • Zástupca spracovávateľa: Ing. Michal Strnál, riaditeľ agentúry • Účasť verejnosti a komunikácia s verejnosťou: verejná prezentácia PHSR, zverejnenie na webovej stránke, realizácia dotazníkového prieskumu
Prerokovanie	• Prerokovanie v orgánoch samosprávy: obecné zastupiteľstvo • Verejné pripomienkovanie: webová stránka obce; formou elektronickej komunikácie
Schválenie	Obecné zastupiteľstvo obce Breza schvaľuje Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Breza na roky 2016 – 2022 • Dátum schválenia obecným zastupiteľstvom: 11.03.2016 • Pečiatka a podpis hlavného garanta: Ing. Ladislav Matejčík